

๒ เมษายน วันคล้ายวันพระราชสมภพ

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า

กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ข่าวเหตการณ์ทนายสภา

เดือนเมษายน ๒๕๖๗ ปีที่ ๓๗ ฉบับที่ ๘๑๗

โทร. ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๐๐, ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๐๑ - ๗

<http://www.thethaibar.or.th>

ข่าวเหตุนิติพิพาท

เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดพิธีถวายพระพรชัยมงคล สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพ ๒ เมษายน ๒๕๖๗

วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๗ เวลา ๑๐.๓๕ น. ว่าที่ร้อยตรี กล้วย รุยาพร รองเลขาธิการเนติบัณฑิตยสภา ปฏิบัติหน้าที่แทนเลขาธิการเนติบัณฑิตยสภา ถวายพานดอกไม้เบื้องหน้าพระฉายาลักษณ์และกล่าวถวายพระพรชัยมงคล สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพ ๒ เมษายน ๒๕๖๗ ณ บริเวณโถง ชั้น ๑ อาคารเนติบัณฑิตยสภา เพื่อแสดงออกถึงความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อเนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ได้ทรงรับเป็นองค์สมาชิกกิตติมศักดิ์แห่งเนติบัณฑิตยสภา โดยมีนายเอกพงษ์ สารน้อย นายทะเบียนทนายความ ผู้อำนวยการกองกลาง และพนักงานเนติบัณฑิตยสภา ร่วมพิธีฯ

เบื้องจากปก

"พระราชประวัติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี"

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาวชิราลงกรณ
วรราชภักดี สิริกิจการิณีพิริยพัฒน์ รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ
พระองค์ที่ ๓ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชสมภพเมื่อ
วันเสาร์ที่ ๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต ได้รับพระราชทานพระนามว่า
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดา กิติวัฒนาดุลโสภาคย์

ด้วยเหตุที่ทรงบำเพ็ญพระราชกิจจานุกิจงานนันทนาการอันเป็นประโยชน์แก่แผ่นดินและราษฎร พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้สถาปนาพระราชอิสริยยศ และพระราชอิสริยยศกิติ
เป็น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ในการพระราชพิธี
เฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๒๐ และ เมื่อวันที่ ๕ พ.ค. ๒๕๖๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๑๐ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อาลักษณ์ อ่านประกาศกระแสพระบรมราชโองการ เฉลิมพระนามภิไธย

อ่านต่อหน้า ๔

สารบัญ

คณะผู้จัดทำ

คณะผู้จัดทำ

- อนุกรรมการประชาสัมพันธ์

ประธานฝ่ายอำนวยการ

- นายปรเมศวร์ อินทรชุมนุม

รองประธานฝ่ายอำนวยการ

- นายกฤษฏา บุญยสมิต

ฝ่ายอำนวยการ

- นายพงศ์พิเชษฐ์ จันทพรภัก
- นางสาวสุภาภรณ์ ไชยปุระณะ
- นายทรงพล สุวรรณพงศ์
- นางสาวฐษา เหมเวช
- พศ.ดร.ศรีพัชรา สิริคำวง
- นายเชษฐ์ สุขสมเกษ

กองบรรณาธิการ บรรณาธิการ

- นายกฤษฏา บุญยสมิต

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

- พศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง
- นายรังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์
- นายมนต์ชัย ชนิทรลีลา
- นายอำนาจ เนตยสุภา
- นายทีปกร โทมลพันธ์พร

ฝ่ายดำเนินการ

- นางพรรณวรินทร์ แดงอ่อน
- นายสิทธิฤทธิ์ โสวัณณะ
- นางวาสนา เกตุแห่ง

๒, ๒๓

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

๓

สารบัญ รายชื่อผู้จัดทำ เนื่องจากปก

๔

เนื่องจากปก “พระราชประวัติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี”

๖

ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ

๑๑

เจาะฎีกาเด่น

๑๕

ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย

๑๗

วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย : วิธีการตอบและตัวอย่าง

๑๙

บทความเรื่อง “มิติทางกฎหมายของสงกรานต์ใน
ประเทศไทย ประเพณีปีใหม่ของไทย”

๒๒

มุขข่า

๒๔

บรรณาธิการแถลง

บทความหรือข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา
เป็นผลงานของผู้เขียนโดยเฉพาะ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

ข่าวเนติบัณฑิตยสภา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเป็น**สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร** นับเป็นเจ้านายพระองค์แรกที่ได้รับพระราชทานพระเกียรติยศที่ **สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า** โดยยังทรงพระอิสริยยศ **กรมสมเด็จพระ** และ **สยามบรมราชกุมารี** ตามที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระบรมชนกนาถ

จากพระวิริยะอุตสาหะในการทรงศึกษาหาความรู้และบำเพ็ญพระราชกิจนานัปการ พระเกียรติคุณเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้ง ทั้งในราชอาณาจักร และนานาชาติ **จึงทรงรับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แห่งราชอาณาจักรไทย** และทรงรับการทูลเกล้าฯ ถวาย**เครื่องราชอิสริยาภรณ์ต่างประเทศ**

- พระราชพิธีสถาปนาพระราชอิสริยยศศักดิ์
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์แห่งราชอาณาจักรไทย
- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ต่างประเทศ

การศึกษา

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเริ่มต้นการศึกษาระดับอนุบาล เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๑ ณ โรงเรียนจิตรลดา ในเขตพระราชฐาน พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต โดยทรงศึกษาต่อเนื่องไปจนถึงระดับมัธยมศึกษา ตลอดระยะเวลาที่ทรงศึกษา ทรงเอาพระทัยใส่ในการเรียน โปรดการอ่าน และการศึกษาวรรณคดีทั้งของไทยและต่างประเทศ ทรงเริ่มแต่งคำประพันธ์ต่าง ๆ ทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง ตั้งแต่องค์ทรงศึกษา ในชั้นประถมศึกษา โปรดการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งด้านกีฬา ดนตรี บันเทิง และกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์

หลังจากทรงสำเร็จการศึกษา ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย ในแผนกศิลปะ จากโรงเรียนจิตรลดา เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๖ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงสอบเข้าศึกษาต่อ ในระดับอุดมศึกษา ณ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แม้จะมีพระราชภารกิจ โดยเสด็จพระราชดำเนิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไปเยี่ยมราษฎรในภูมิภาคต่าง ๆ แต่ก็ทรงมีพระวิริยะอุตสาหะ ในการเรียนอย่างขยัน และยังทรงร่วมกิจกรรมของคณะ และของมหาวิทยาลัย เช่นเดียวกับนิสิตทั่วไป ในปีการศึกษา ๒๕๑๙ ทรงสำเร็จการศึกษา และทรงเข้ารับพระราชทานปริญญา อักษรศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง เหรียญทอง สาขาวิชาประวัติศาสตร์

พระราชกิจ

นอกเหนือจากพระราชภารกิจในหน้าที่ราชการ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้านต่าง ๆ ครอบคลุมงานสำคัญ ๆ อันเป็นประโยชน์หลักของบ้านเมือง เกือบทุกด้าน และทรงได้รับความไว้วางพระราชหฤทัยให้ทรงปฏิบัติ พระราชกรณียกิจที่ทรงสืบสาน ต่อจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ มอบหมาย โดยเฉพาะการทรงงาน ด้านการบริหารองค์การ และมูลนิธิ เพื่อสาธารณกุศล ทรงดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ มูลนิธิชัยพัฒนา ประธานมูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล อุทยานิก้าผู้อำนวยการสภาภาษาชาติไทย รวมทั้งการเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ และการปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในโอกาสต่าง ๆ เช่น การพระราชทานพระราชวโรกาสให้คณะบุคคลต่าง ๆ เฝ้าฯ การพระราชทานปริญญาบัตร การถวายผ้าพระกฐิน เป็นต้น

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงจัดตั้งโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน ผู้ยากไร้ในชนบท โดยเฉพาะการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และแก้ไขปัญหาคาภาวะทุพโภชนาการ ทรงเห็นว่เด็กจะเรียนหนังสือไม่ได้ ถ้าท้องหิว หรือเจ็บป่วย จึงทรงริเริ่มโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในโรงเรียน ดำรวจตระเวนชายแดน ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๒๓ ทรงเห็นความสำคัญของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงพระราชทานพระราชทรัพย์ให้ก่อสร้างโรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร ศูนย์การเรียนชุมชนสำหรับชาวไทยภูเขา ห้องเรียนเคลื่อนที่ ทั้งพระราชทานพระราชทรัพย์เป็นค่าตอบแทนครูผู้สอน และทรงจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน พระราชทาน เพื่อให้เยาวชนมีโอกาสได้รับการศึกษาที่เหมาะสม จะได้มีความสามารถในการพึ่งตนเอง และเป็นพึ่งของครอบครัวได้ในอนาคต ทรงติดตามการดำเนินงาน โครงการตามพระราชดำริอย่างใกล้ชิด และเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในโครงการ ด้วยพระองค์เองเสมอ

จากการที่มีประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายเงินเพื่อโดยเสด็จพระราชกุศล หรือสมทบทุนดำเนินงานโครงการพัฒนาต่าง ๆ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำเงินที่มีผู้ทูลเกล้าฯ ถวายดังกล่าวมาจัดตั้งเป็นกองทุน ทุนการกุศลสมเด็จพระเทพฯ

เพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนผู้ทุกข์ยากเดือดร้อน หรือเพื่อการสาธารณประโยชน์อื่น ๆ

นอกเหนือจากงานพัฒนา สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สนพระทัยงานศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างยิ่ง มีพระราชดำริว่า ควรจะมีการถ่ายทอดงานด้านวัฒนธรรมไปสู่เด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ ผ่านกระบวนการจัดการศึกษาอบรม ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้คนรุ่นใหม่เหล่านี้ได้เรียนรู้ ตระหนักความสำคัญรักและผูกพันในศิลปวัฒนธรรมของชาติ สามารถสืบทอดเพื่อการอนุรักษ์และอาจพัฒนาเป็นอาชีพได้ ทรงสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์และสืบทอดมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของไทย พระอุทิศสาหาในการปฏิบัติกิจการอันเป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองและประชาชน เป็นที่ประจักษ์แก่พสกนิกรทั่วหน้า จึงทรงได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลเกียรติยศ พระเกียรติคุณ ตำแหน่งเกียรติยศ และปริญญากิตติมศักดิ์ จากสถาบัน หน่วยงานและองค์กรทั้งในราชอาณาจักรและต่างประเทศจำนวนมาก

พระราชจริยาวัตรที่ประชาชนทั่วไปได้เห็นประจักษ์คือ พระเมตตาและความเอาพระทัยใส่ในชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน มีพระราชปณิธานที่จะช่วยเหลือผู้ที่ทุกข์ยากเดือดร้อนโดยไม่เลือกชั้นวรรณะ เผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนา พสกนิกรต่างยกย่อง และชื่นชมในพระบารมี ดังนั้นเพื่อเป็นการเกิดพระเกียรติที่ทรงมีคุณูปการต่อชาติบ้านเมืองในด้านต่าง ๆ มาโดยตลอด จึงมีบุคคล หน่วยงาน สมาคม และองค์กรต่าง ๆ ทั้งในราชอาณาจักรและในต่างประเทศ ขอพระราชทานอัญเชิญพระนามาภิไธย และขอพระราชทานนาม ไปเป็นชื่อพรรณพืช และสัตว์ที่ค้นพบใหม่ในโลก รวมทั้งสถานที่ และสิ่งต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติและเป็นสิริมงคลสืบไป นอกจากนี้ ยังได้ทรงพระกรุณาธิคุณรับสมาคม สถาบัน และองค์กรต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นตามแนวพระราชดำริ หรือที่มีวัตถุประสงค์ดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ที่ทรงให้การสนับสนุน ซึ่งล้วนเป็นไปเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้ขาดแคลน หรือเพื่อการสาธารณประโยชน์ไว้ให้พระราชูปถัมภ์

- รางวัลเกียรติยศและพระเกียรติคุณ
- ตำแหน่งเกียรติยศ
- ปริญญากิตติมศักดิ์จากสถาบันในประเทศไทย พุทธศักราช ๒๕๒๐ – ๒๕๔๐
- ปริญญากิตติมศักดิ์จากสถาบันในประเทศไทย พุทธศักราช ๒๕๔๑ – ปัจจุบัน

- ปริญญากิตติมศักดิ์จากสถาบันต่างประเทศ
- พระนามาภิไธยและนามพระราชทานพรรณพืช และสัตว์
- พระนามาภิไธยและนามพระราชทานสถานที่และสิ่งต่าง ๆ
- สมาคม สถาบัน และองค์กรในพระราชูปถัมภ์

งานอดิเรก

ยามที่ทรงว่างจากพระราชกิจ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพักผ่อนพระอิริยาบถโดยทรงมีงานอดิเรกที่สนพระทัยหลายประเภท เช่น ดนตรีงานศิลป์ กีฬาทางสันทนาการทัศนศึกษา การอ่านและสะสมหนังสือ ทรงมีหอสมุดส่วนพระองค์ที่จัดเก็บหนังสือหลากหลายประเภท ทั้งที่ทรงเลือกซื้อด้วยพระองค์เองและที่มีผู้ทูลเกล้าฯ ถวาย และดังเช่นเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า ทรงมีพระอัจฉริยภาพในการเรียงร้อยอักษร จึงทรงพระราชนิพนธ์ร้อยแก้วและร้อยกรองไว้เป็นจำนวนมาก มีทั้งประเภทบทความ เรื่องสั้น ความเรียง คำนำ บทกวี บทเพลง เรื่องแปล และสารคดี เป็นต้น รวมทั้งพระราชนิพนธ์ชุดเสด็จพระราชดำเนินเยือนต่างประเทศ ซึ่งเปรียบเสมือน “บันทึกการเดินทาง” ที่ให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน

ในปัจจุบัน สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ยังสนพระทัยศึกษาและฝึกฝนเรียนรู้ทักษะภาษา และวิชาการต่าง ๆ อยู่มิได้ขาด เช่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาจีน เทคโนโลยีสารสนเทศ ดาราศาสตร์ เทคโนโลยีชีวภาพ เป็นต้น พระปรีชาสามารถด้านภาษา เป็นที่ประจักษ์โดยทั่วหน้า นอกจากนี้ยังสนพระทัยเข้าร่วมการประชุม แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ทรงศึกษาดูงานและทรงพบปะสนทนากับปราชญ์ด้านต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ เพื่อทรงรับความรู้ใหม่ ๆ และทันสมัยอยู่เสมอ

แหล่งข้อมูล

- เว็บไซต์มูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี (ออนไลน์.) ค้นเมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๗ https://www.pmca.or.th/thai/?page_id=๘๔

ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่ห่างเหิน

เรื่อง หักกลบหนี้กับหลักประกันในสัญญาจ้างฉบับอื่นได้หรือไม่

รวินท์ ชัยภักดิ์รภัคดี ^(๑)

ข้อเท็จจริง ^(๒)

มหาวิทยาลัย ส. ได้จ้างบริษัท พ. ก่อสร้างถนนพร้อมทางเท้า วงเงิน ๓๐,๑๐๐,๐๐๐ บาท ตามสัญญาจ้างก่อสร้าง กำหนดก่อสร้างแล้วเสร็จภายในวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๕ แต่บริษัทผู้รับจ้าง ไม่สามารถส่งมอบงานก่อสร้างแล้วเสร็จได้ทันภายในกำหนดเวลาตามสัญญาดังกล่าว จนเกิดค่าปรับ ค่าเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายที่มหาวิทยาลัยมีสิทธิเรียกร้องเอาจากบริษัทตามสัญญา และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๖ มหาวิทยาลัยได้มีหนังสือบอกเลิกสัญญาจ้างก่อสร้างดังกล่าว **นอกจากสัญญาจ้างก่อสร้างถนนพร้อมทางเท้าดังกล่าว มหาวิทยาลัยได้ทำสัญญาจ้างฉบับอื่นกับบริษัท โดยมหาวิทยาลัยเป็นผู้ว่าจ้าง และบริษัทเป็นผู้รับจ้าง** และในสัญญาจ้างฉบับดังกล่าว นั้น **บริษัทได้นำเงินของบริษัทมาวางเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาไว้แก่มหาวิทยาลัย**

ข้อหาหรือ

มหาวิทยาลัยจึงขอหาหรือว่า มหาวิทยาลัยมีสิทธิที่จะนำเงินหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาในสัญญาจ้างฉบับอื่นซึ่งเป็นเงินของผู้รับจ้าง มาหักกลบหนี้กับค่าปรับ ค่าเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายที่ผู้รับจ้างจะต้องชำระแก่มหาวิทยาลัยผู้ว่าจ้างตามสัญญาจ้างก่อสร้างถนนพร้อมทางเท้าได้หรือไม่ อย่างไร

คำวินิจฉัยของสำนักงานอัยการสูงสุด

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ **มาตรา ๓๔๑** บัญญัติว่า “(วรรคหนึ่ง) ถ้าบุคคลสองคนต่างมีความผูกพันซึ่งกันและกันโดยมูลหนี้อันมีวัตถุเป็น

อย่างเดียวกัน และหนี้ทั้งสองรายนั้นถึงกำหนดจะชำระใช้ร้กำหนดว่าลูกหนี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยอมจะหลุดพ้นจากหนี้ของตนด้วยหักกลบหนี้กันได้เท่าจำนวนที่ตรงกันในมูลหนี้ทั้งสองฝ่ายนั้น เว้นแต่สภาพแห่งหนี้ฝ่ายหนึ่งจะไม่เปิดช่องให้หักกลบหนี้ได้ (วรรคสอง) บทบัญญัติดังกล่าวมาในวรรคก่อนนี้ท่านมิให้ใช้บังคับ หากเป็นการขัดกับเจตนาอันคู่กรณีได้แสดงไว้ แต่เจตนาเช่นนี้ท่านห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริต” **มาตรา ๓๔๕** บัญญัติว่า “สิทธิเรียกร้องใดยังมีข้อต่อสู้อยู่ สิทธิเรียกร้องนั้น ท่านว่าหาอาจจะเอามาหักกลบหนี้ได้ไม่” และ **มาตรา ๓๔๘** บัญญัติว่า “(วรรคหนึ่ง) ถ้าคู่กรณีต่างฝ่ายต่างมีสิทธิเรียกร้องหลายรายอันควรแก่การที่จะใช้หักกลบหนี้ได้ใช้ร้ ฝ่ายผู้ที่ขอหักหนี้จะระบุก็ได้ว่าพึงเอาสิทธิเรียกร้องรายใดบ้างเข้าหักกลบหนี้...” ดังนั้น กรณีผู้รับจ้างมีหนี้ค่าปรับ ค่าเสียหายหรือค่าใช้จ่ายที่ต้องชำระแก่มหาวิทยาลัย ส. ผู้ว่าจ้าง ตามสัญญาจ้างก่อสร้างมหาวิทยาลัย ส. มีสิทธิที่จะนำเงินหลัก ประกันการปฏิบัติตามสัญญาจ้างฉบับอื่นซึ่งมหาวิทยาลัย ส. เป็นผู้ว่าจ้าง และเป็นเงินของผู้รับจ้างรายเดียวกันนี้มาหักกลบหนี้กับหนี้ค่าปรับ ค่าเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายที่ผู้รับจ้างจะต้องชำระแก่มหาวิทยาลัย ส. ผู้ว่าจ้าง ตามสัญญาจ้างก่อสร้างดังกล่าวได้ **หากว่าเป็นกรณีที่เขาตามเงื่อนไขที่หักกลบหนี้ได้และไม่อยู่ในข้อห้ามของการหักกลบหนี้** ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว และต้องได้ความแน่ชัดว่าเงินหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาจ้างฉบับอื่นดังกล่าวเป็นไปตามเงื่อนไขและกำหนดเวลาที่มหาวิทยาลัย ส. จะต้องส่งคืนเงินดังกล่าวแก่ผู้รับจ้างรายเดียวกันนั้นแล้ว **อันเป็นประเด็นข้อเท็จจริงที่มหาวิทยาลัย ส. ซึ่งประสงค์จะหักกลบหนี้ นั้นจะต้องตรวจสอบและพิจารณา**

(๑) อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด, อนุกรรมการพิจารณามาตรฐานการศึกษา เหนือบัณฑิตยสภา

(๒) ส่วนข้อหาหรือสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานที่ปรึกษาอัยการ เลขริบที่ ก.๑๓๘/๒๕๖๖ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ สุจิตรา แสงสายพันธ์ อภิญาสกล, การหักกลบหนี้กับหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาในสัญญาจ้างฉบับอื่น, จุลสาร สปท., ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑๔ (พฤศจิกายน ๒๕๖๖), หน้า ๕-๗.

หมายเหตุ

๑. ข้อหาเรื่องนี้กล่าวถึง**หลักกฎหมายเรื่องการหักกลบลบหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (มาตรา ๓๔๑ ถึงมาตรา ๓๔๘)** ซึ่งมหาวิทยาลัยได้มีหนังสือหารือสำนักงานอัยการสูงสุดเกี่ยวกับ**หนี้ค่าปรับ ค่าเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายตามสัญญาจ้างก่อสร้างถนนพร้อมทางเท้า**ที่บริษัทจะต้องชำระแก่มหาวิทยาลัย กับหนี้ที่มหาวิทยาลัยมีต่อบริษัทโดยมหาวิทยาลัยจะต้องคืน**เงินหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาจ้างฉบับอื่น**ที่บริษัทนำเงินมาวางไว้กับมหาวิทยาลัย โดยสำนักงานอัยการสูงสุดตอบข้อหาเรื่องนี้ในลักษณะอธิบายหลักกฎหมายการหักกลบลบหนี้ เนื่องจากกรณีนี้อาจยังมีปัญหาหรือประเด็นข้อเท็จจริงที่ยังไม่ยุติว่าเข้าเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ รวมทั้งอาจมีข้อเท็จจริงที่ยังไม่ยุติว่าสิทธิเรียกร้องดังกล่าวมีข้อต่อสู้หรือไม่อย่างไร เช่น บริษัทอาจต่อสู้ว่าไม่ได้กระทำผิดสัญญา หรือบริษัทอาจต่อสู้ว่าการคำนวณเงินค่าปรับ ค่าเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายตามสัญญาไม่ถูกต้อง ก็ถือว่ากรณียังมีข้อต่อสู้ตามมาตรา ๓๔๔ อันมีอาจหักกลบลบหนี้ได้ เป็นต้น

อนึ่ง การตอบข้อหาหารือของสำนักงานอัยการสูงสุดนั้น สำนักงานอัยการสูงสุดจะตอบข้อหารือเฉพาะข้อกฎหมายเท่านั้น ต่างจากการวินิจฉัยตัดสินคดีของศาล (คำพิพากษา) เนื่องจากกรณีของศาลนั้นศาลมีอำนาจที่จะถือข้อเท็จจริงว่าเป็นอันยุติตามการพิจารณาหรือรับฟังของศาลได้

๒. ตัวอย่างข้อสัญญาเรื่อง**หลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา**ของ **“สัญญาจ้างก่อสร้าง”** ตามแบบสัญญา

เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนี้

“ข้อ ๓ หลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา
 ในขณะที่ทำสัญญาให้ผู้รับจ้างได้นำหลักประกันเป็น.....เป็นจำนวนเงิน.....บาท (.....) ซึ่งเท่ากับร้อยละ..... (.....) ของราคาค่าจ้างตามสัญญา มามอบให้แก่ผู้ว่าจ้างเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา
 กรณีผู้รับจ้างใช้หนังสือคำประกันมาเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา หนังสือคำประกันดังกล่าวจะต้องออกโดยธนาคารที่ประกอบกิจการในประเทศไทย หรือโดยบริษัทเงินทุนหรือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเงินทุนเพื่อการพาณิชย์และประกอบธุรกิจคำประกันตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย
 แจ้งเวียนให้ทราบตามแบบที่คณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐกำหนด หรืออาจเป็นหนังสือคำประกันอิเล็กทรอนิกส์ตามวิธีการที่กรมบัญชีกลางกำหนดก็ได้ และจะต้องมีอายุการคำประกันตลอดไปจนกว่าผู้รับจ้างพ้นข้อผูกพันตามสัญญา
 หลักประกันที่ผู้รับจ้างนำมามอบให้ตามวรรคหนึ่ง จะต้อง มีอายุครอบคลุมความรับผิดชอบของผู้รับจ้างตลอดอายุสัญญา ถ้าหลักประกันที่ผู้รับจ้างนำมามอบให้ดังกล่าวลดลงหรือเสื่อมค่าลง หรือมีอายุไม่ครอบคลุมถึงความรับผิดชอบของผู้รับจ้างตลอดอายุสัญญา ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม รวมถึงกรณีผู้รับจ้างส่งมอบงานล่าช้า เป็นเหตุให้ระยะเวลาแล้วเสร็จหรือวันครบกำหนดความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่อง ตามสัญญาเปลี่ยนแปลงไป

ไม่ว่าจะเกิดขึ้นคราวใด ผู้รับจ้างต้องหาหลักประกันใหม่หรือหลักประกันเพิ่มเติม ให้มีจำนวนครบถ้วนตามวรรคหนึ่ง มามอบให้แก่ผู้ว่าจ้างภายใน(.....) วัน นับถัดจากวันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้าง หลัก ประกันที่ผู้รับจ้างนำมามอบไว้ตามข้อนี้ผู้ว่าจ้างจะคืนให้แก่ผู้รับจ้าง โดยไม่มีดอกเบี้ยเมื่อผู้รับจ้างพ้นจากข้อผูกพันและความรับผิดชอบทั้งปวงตามสัญญาแล้ว”

๓. ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่น่าสนใจเกี่ยวกับการหักกลบลบหนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๙๗๐/๒๕๕๕ วินิจฉัยว่า “ป.พ.พ. มาตรา ๓๕๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติ การหักกลบลบหนี้ไว้ว่า ถ้าบุคคลสองคนต่างมีความผูกพันซึ่งกันและกัน โดยมูลหนี้อันมีวัตถุประสงค์เป็นอย่างเดียวกัน และหนี้ทั้งสองรายนั้นถึงกำหนดจะชำระโซริ ท่านว่าลูกหนี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ย่อมจะหลุดพ้นจากหนี้ของตนด้วยการหักกลบลบหนี้ได้เพียงเท่าจำนวนที่ตรงกันในมูลหนี้ทั้งสองฝ่ายนั้น บทบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดไว้เป็นเงื่อนไขในข้อใดเลยว่าการหักกลบลบหนี้จะต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งเสียก่อน เมื่อหนี้ทั้งสองฝ่ายต่างมีวัตถุประสงค์เป็นอย่างเดียวกันคือ เป็นหนี้เงินและต่างถึงกำหนดที่จะชำระแล้ว จำเลยที่ ๑ ย่อมใช้สิทธิหักกลบลบหนี้ได้โดยไม่ต้องให้โจทก์ให้ความยินยอม”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๕/๒๕๕๕ วินิจฉัยว่า “คดีนี้โจทก์ฟ้องเรียกเงินค่าก่อสร้างในงานที่ทำให้แก่จำเลย ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษาให้จำเลยชำระเงินแก่โจทก์ จำเลยฎีกาขอให้นำเงินค่าปรับที่ศาลพิพากษาให้โจทก์ชำระแก่จำเลยในอีกคดีหนึ่งมาหักกลบลบหนี้ในคดีนี้ ดังนี้ ความรับผิดของจำเลยที่ต้องชำระค่างานแก่โจทก์กับความรับผิดของโจทก์ที่ต้องชำระค่าปรับแก่จำเลย เกิดจากสัญญาเดียวกัน ต่างฝ่ายต่างผูกพันในหนี้อันเดียวกัน จึงหาใช่เป็นการหักกลบลบหนี้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๓๕๑ วรรคหนึ่ง ซึ่งมาตรา ๓๕๔ ห้ามมิให้หักกลบลบหนี้หากสิทธิเรียกร้องนั้นยังมีข้อต่อสู้อยู่ดังที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ยกขึ้นปรับแก้คดีไม่ เมื่อจำเลยและโจทก์ต่างมีหนี้ที่จะต้องชำระให้แก่กันในแต่ละคดีซึ่งการบังคับคดีตามคำพิพากษาต้องกระทำแยกต่างหากจากกัน ดังนี้ จำเลยจะขอหักหนี้ได้เพียงใดหรือไม่ จึงเป็นเรื่องที่จะต้องไปว่ากล่าวกันในชั้นบังคับคดีต่อไป”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๖๓/๒๕๕๘ วินิจฉัยว่า “ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๓๕๑ วรรคหนึ่ง ไม่ได้กำหนดเป็นเงื่อนไขไว้แต่ประการใดว่าการหักกลบลบหนี้ระหว่างกันนั้นจะต้องได้รับความยินยอมของอีกฝ่ายหนึ่งก่อน เมื่อจำเลยเป็นลูกหนี้โจทก์ในฐานะผู้ค้าประกัน ในขณะที่เดียวกัน

โจทก์ก็เป็นลูกหนี้ของจำเลยตามมูลหนี้ตัวสัญญาใช้เงิน และหนี้ดังกล่าวต่างก็ถึงกำหนดชำระแล้ว เมื่อข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าขณะจำเลยทำสัญญาค้าประกันหนี้ต่อโจทก์นั้น ทั้งสองฝ่ายได้แสดงเจตนาไม่ให้นำหนี้ที่มีอยู่ต่อกันนั้นมาหักกลบลบกัน จำเลยจึงมีสิทธิที่จะนำหนี้ดังกล่าวมาหักกลบลบกันได้ โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากโจทก์แต่ประการใด

หนี้ที่ยังมีข้อต่อสู้ที่นำมาหักกลบลบหนี้ไม่ได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๓๕๔ หมายถึง หนี้ที่ฝ่ายหนึ่งอ้างแล้ว อีกฝ่ายหนึ่งมีข้อโต้แย้งไม่ยอมรับในข้อสาระสำคัญ ซึ่งมีผลกระทบต่อความรับผิดในหนี้ดังกล่าวหรือจำนวนหนี้ที่จะต้องรับผิด ซึ่งข้อความในเอกสารหมาย อ.๗ หากได้มีข้อความตอนใดที่เป็นการปฏิเสธความรับผิด หรือโต้แย้งจำนวนหนี้ที่จะต้องรับผิดแต่อย่างใดไม่ กรณีจึงถือไม่ได้ว่าหนี้ดังกล่าวเป็นหนี้ยังมีข้อต่อสู้”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๖๘/๒๕๕๕ วินิจฉัยว่า “หนี้ที่ยังมีข้อต่อสู้ที่นำมาหักกลบลบหนี้ไม่ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๕๔ หมายถึง หนี้ที่ฝ่ายหนึ่งอ้างแล้วอีกฝ่ายยังมีข้อโต้แย้งไม่ยอมรับ ดังนั้นเมื่อจำเลยอ้างว่าโจทก์จะต้องรับผิดชอบในสินค้าของจำเลยที่อยู่ในความรับผิดชอบของโจทก์สูญหายไป แต่โจทก์แถลงต่อศาลแรงงานกลางว่าหนี้จำนวนดังกล่าวเป็นหนี้ยังมีข้อต่อสู้ แม้จะให้สืบพยานโจทก์และจำเลยไปก็ไม่ทำให้กลายเป็นหนี้ที่ไม่มีข้อต่อสู้ จำเลยจึงนำหนี้ดังกล่าวมาหักกลบลบหนี้ไม่ได้”

คำวินิจฉัยของสำนักงานอัยการสูงสุด นี้ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ของการเกิดที่งอกริมตลิ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๘ ไว้ว่า **ต้องเป็นกรณีที่สายน้ำพัดพาที่ดินจากที่อื่นมาค่อย ๆ กับถมกับริมตลิ่งจนเกิดเป็นกึ่งงอกจากที่ดินออกไป** ไม่ใช่กรณีที่ดินที่เกิดจากการทับถมโดยอุกภัยทำให้อะไหล่เสน้ำไหลหลากพัดพาดินโคลนมากองทับถมในคลองสาธารณะประโยชน์ ดังเช่นกรณีที่เกิดขึ้นตามข้อหาข้อนี้ นอกจากนั้น ยังได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพของ **สาธารณสมบัติ** ของแผ่นดินว่าเมื่อที่ดินนี้เดิมเป็นพื้นที่ **คลองสาธารณะประโยชน์** แม้ต่อมาพลเมืองจะไม่ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เนื่องจากไม่ได้เป็นคลองอีกต่อไปโดยสภาพ แต่เมื่อยังไม่มีพระราชกฤษฎีกาให้ถอนสภาพจากการเป็น **สาธารณสมบัติของแผ่นดิน** สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พื้นที่ดินในคลองสาธารณะประโยชน์ดังกล่าวก็ยังคงมีสภาพเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินอยู่ตามเดิมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ และประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘

๒. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อหาเรื่องนี้ ได้แก่

๒.๑ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๓๐๔ บัญญัติว่า “**สาธารณสมบัติของแผ่นดิน**นั้น รวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น

(๑) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้วนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามกฎหมายที่ดิน

(๒) **ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน** เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ

(๓) ทรัพย์สินใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เป็นต้นว่า ป้อมและโรงทหาร สำนักราชการบ้านเมือง เรือรบ อาวุธยุทโธปกรณ์”

มาตรา ๑๓๐๕ บัญญัติว่า “ทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นจะโอนแก่กันได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่ง**บทกฎหมายเฉพาะหรือพระราชกฤษฎีกา**”

มาตรา ๑๓๐๘ บัญญัติว่า “ที่ดินแปลงใดเกิด**ที่งอกริมตลิ่ง** ที่งอกย่อมเป็นทรัพย์สินของเจ้าของที่ดินแปลงนั้น”

๒.๒ ประมวลกฎหมายที่ดิน

มาตรา ๘ บัญญัติว่า “บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินนั้น ถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้อธิบดีมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษา และดำเนินการคุ้มครองป้องกันได้ตามควรแก่กรณี อำนาจหน้าที่ดังว่านี้ รัฐมนตรีจะมอบหมายให้ทบวงการเมืองอื่นเป็นผู้ใช้ก็ได้

ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือเป็นที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองอาจถูกถอนสภาพหรือโอนไปเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่นหรือนำไปจัดเพื่อประชาชนได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ถ้าทบวงการเมือง รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนจัดหาที่ดินมาให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทนแล้ว การถอนสภาพหรือโอนให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ แต่ถ้าวางเมืองได้เลิกใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นหรือ**ที่ดินนั้นได้เปลี่ยนสภาพไปจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และมีได้ตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ใดตามอำนาจกฎหมายอื่นแล้ว การถอนสภาพให้**

กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

(๒) ที่ดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะหรือที่ดินที่ได้หวงห้ามหรือสงวนไว้ตามความต้องการของทบวงการเมืองใด ถ้าทบวงการเมืองนั้นเลิกใช้หรือไม่ต้องการหวงห้ามหรือสงวนต่อไป เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพแล้ว คณะรัฐมนตรีจะมอบหมายให้ทบวงการเมืองซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้ใช้หรือจัดหาประโยชน์ก็ได้ แต่ถ้าวางเมืองต่อไปยังเอกชน ให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ และถ้าวางเมืองต่อไปยังประชาชนตามประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

การตราพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองให้มีแผนที่แสดงเขตที่ดินแนบท้ายพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกานั้นด้วย”

๓. คำพิพากษาศาลฎีกาที่น่าสนใจเกี่ยวกับข้อหาเรื่องนี้

๓.๑ คำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับที่งอกริมตลิ่ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๖๓/๒๕๖๒

วินิจฉัยว่า “ที่เกิดเหตุเดิมเป็นทางน้ำของแม่น้ำเป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ต่อมาตื้นเขินขึ้นเพราะเกิดจากปริมาณน้ำในแม่น้ำลดลง จึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ (๒) และมีใช้ที่งอกเพราะมิใช่ที่ดินที่งอกออกไปจากริมตลิ่งของที่ดินผู้เสียหายตามธรรมชาติ ความผิดฐานบุกรุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๕ (๒) (เดิม) ประกอบมาตรา ๓๖๒ (เดิม) กฎหมายมุ่งประสงค์จะลงโทษผู้ที่บุกรุกเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเท่านั้น มิใช่บทบัญญัติที่จะลงโทษผู้ที่บุกรุกสาธารณสมบัติของแผ่นดินแต่อย่างใด จำเลยทั้งสองบุกรุกที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินดังกล่าว การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๓๖/๒๕๕๙

วินิจฉัยว่า “ที่ดินพิพาทเป็นที่งอกริมตลิ่งออกจากที่ดินมีโฉนดซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์ที่ ๑ ที่ดินพิพาทย่อมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์ที่ ๑ ซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๘ ที่ดินพิพาทเป็นที่งอกริมตลิ่งที่งอกออกจากที่ดินมีกรรมสิทธิ์ การซื้อขายต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โจทก์ทั้งสองเพียงแต่ทำสัญญาซื้อขายกันเอง ไม่ได้ทำตามแบบที่กฎหมายกำหนด สัญญาซื้อขายที่ดินพิพาทระหว่างโจทก์ทั้งสองจึงตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๕๖ วรรคแรก ที่ดินพิพาทยังคง

เป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์ที่ ๑ จำเลยทั้งสามเข้ายึดถือครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทเป็นการได้แย่งสิทธิ์ของโจทก์ที่ ๑ ในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ จำเลยทั้งสามยึดถือครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทยังไม่ถึง ๑๐ ปี จึงยังมีได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒ โจทก์ที่ ๑ จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสาม โจทก์ที่ ๒ แม้จะได้รับความยินยอมจากโจทก์ที่ ๑ ให้เป็นผู้เข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาท แต่สืบเนื่องจากโจทก์ที่ ๑ ขายที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์ที่ ๒ ซึ่งการซื้อขายตกเป็นโมฆะ โจทก์ที่ ๒ จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสาม”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๗๙/๒๕๕๕ วินิจฉัยว่า “จำเลยที่ ๑ เป็นเจ้าของที่ดินโฉนดเลขที่ ๘๘๙๕ ต่อมา มีการก่อสร้างท่าเทียบเรือและเขื่อนหินยื่นไปในทะเลและอยู่ใกล้กับพื้นที่พิพาท ทำให้มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของตะกอนทรายชายฝั่งทะเลทำให้สะสมตัวในบริเวณที่ดินพิพาทกลายเป็นหาดสันทรายชายฝั่งทะเลทำให้สะสมตัวในบริเวณที่ดินพิพาทกลายเป็นหาดสันทรายซึ่งมีดินถมปิดทับบนทรายจนกลายเป็นพื้นดิน แม้จะมีส่วนมาจากท่าเทียบเรือและเขื่อนหินที่มีผู้อื่นสร้างขึ้น แต่จำเลยที่ ๑ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างท่าเทียบเรือและเขื่อนหิน การสะสมตัวของตะกอนเกิดขึ้นเองจากกระแสน้ำทะเล มีได้เกิดจากฝีมือมนุษย์และก่อให้เกิดที่ดินงอกต่อไปจากที่ดินของจำเลยที่ ๑ ที่ดินพิพาทจึงเป็นกิ่งก่อกจากที่ดินมีโฉนดของจำเลยที่ ๑ ไม่ใช่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน จำเลยที่ ๑ ย่อมเป็นเจ้าของกิ่งก่อกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๘”

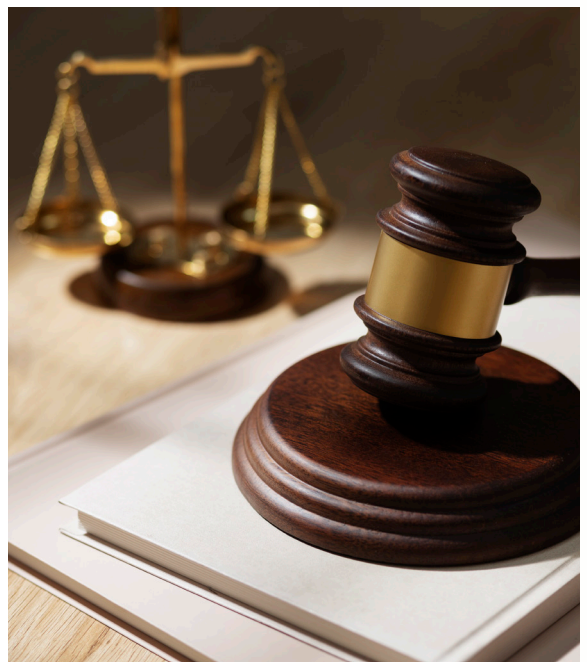
๓.๒ คำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๖๔/๒๕๖๑ วินิจฉัยว่า “การแสดงเจตนายกที่ดินให้ใช้เป็นถนนสาธารณะเป็นการสละที่ดินให้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ (๒) จึงไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนการให้ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๒๕ การแสดงเจตนา ก็มีผลสมบูรณ์ ตามกฎหมายแล้วและสภาพความเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินไม่อาจสูญสิ้นไปเพราะการไม่ได้ใช้ แม้ประชาชนส่วนใหญ่จะไม่ได้ใช้ทางพิพาทตามวัตถุประสงค์ที่ ข. และ ป. แสดงเจตนาไว้เนื่องจากยังมิได้มีการดำเนินการปรับปรุงที่ดินพิพาทให้มีสภาพเป็นทางเพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้ก็ตาม การที่จำเลยซื้อที่ดินพิพาทมาโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนก็ไม่ทำให้ทาง พินาศตกไป

เป็นของจำเลยได้อีก”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๕๖๔/๒๕๕๕ วินิจฉัยว่า “ที่ดินพิพาทเป็นที่สาธารณประโยชน์ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๕ บัญญัติว่า ทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นจะโอนแก่กันมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมายเฉพาะหรือพระราชกฤษฎีกา การที่โจทก์จำเลยทำสัญญาซื้อขายที่ดินพิพาทแก่กัน จึงเป็นการทำนิติกรรมที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย สัญญาซื้อขายระหว่างโจทก์จำเลยย่อมตกเป็นโมฆะตามมาตรา ๑๕๐”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๐๒/๒๕๓๓ วินิจฉัยว่า “ที่ดินจำเลยตั้งอยู่ติดกับร่องน้ำสาธารณะ ประชาชนนำขยะและสิ่งของไปทิ้งจนร่องน้ำตื้นเขิน เป็นที่ราบ ดงนี้ แม้ที่ดินดังกล่าวจะตั้งเขิน มีระดับเสมอกับที่ดินของจำเลย แต่ก็มีใช้ที่ทิ้งอกริมตลิ่งเพราะมีตลิ่งงอก ไปจากที่ดินของจำเลย การที่คลองหรือร่องน้ำสาธารณะซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของที่ดินพิพาทกลายเป็นที่ตื้นเขิน แม้ต่อมาพลเมืองจะไม่ได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยจำเลยเข้าครอบครองปลูกสร้างเพิง สังกะสีแต่ผู้เดียวเมื่อยังไม่มียกกฎหมายเฉพาะหรือพระราชกฤษฎีกาให้ถอนสภาพจากการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน คลองหรือร่องน้ำดังกล่าวก็ยังคงมีสภาพเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินอยู่ตามเดิม แม้โจทก์จะไม่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นที่ดินราชพัสดุและจำเลยจะได้ครอบครองมาเกิน ๑๐ ปีแล้ว จำเลยก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์เพราะต้องห้ามมิให้ยกอายุความขึ้นต่อผู้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๖ โจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้องขับไล่จำเลยได้”

เกาะภูเก็ต

นายจ้างหักเงินผู้ค้าประกันส่งชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ได้
ตามกฎหมายและสัญญา

รุ่งสีชัย บรรณกิจ
วิจารณ์^(๑)

มนต์ชัย ชนิทรสีลา^(๒)

สุกัญญา แซ่ตั้ง^(๓)

ณิจกร รสรมใจ^(๔)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๙๘/๒๕๖๖ จำเลย เป็นนิติบุคคลและเป็นรัฐวิสาหกิจ โจทก์เป็นลูกจ้างจำเลย และเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ ก. ซึ่งเป็นนิติบุคคล แยกต่างหากจากจำเลย จำเลยหักเงินเดือนค่าจ้างของ โจทก์เพื่อชำระค่าหุ้นและหนี้เงินกู้ ในฐานะที่โจทก์เป็นผู้กู้ และเป็นผู้ค้าประกันแทนผู้กู้ที่เป็นสมาชิกที่ผิดนัดให้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ ก. ตามที่โจทก์ทำหนังสือยินยอม ให้หักเงินเดือนค่าจ้างหรือเงินอื่นใดให้แก่สหกรณ์ ออมทรัพย์ ก. และตามประกาศคณะกรรมการแรงงาน รัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เรื่องมาตรฐานขั้นต่ำของสภาพ การจ้างในรัฐวิสาหกิจ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๓๑ วรรคหนึ่งซึ่งบัญญัติว่า ห้ามนายจ้างหัก ค่าจ้างค่าล่วงเวลาค่าทำงานในวันหยุดและค่าล่วงเวลา ในวันหยุด เว้นแต่เป็นการหัก เพื่อ ... (๓) ชำระหนี้สิน สหกรณ์ออมทรัพย์... โดยได้รับความยินยอมล่วงหน้า จากลูกจ้าง... วรรคสอง บัญญัติว่า การหักตาม (๒) (๓) (๔) และ (๕) ห้ามมิให้หักเกินร้อยละสิบ และจะหักรวมกันได้ ไม่เกินหนึ่งในห้าของเงินที่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับ ทั้งนี้ เว้นแต่ ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากลูกจ้างดังนี้ เมื่อ ลูกจ้างให้ความยินยอมเป็นหนังสือไว้ล่วงหน้า นายจ้าง จึงมีสิทธิหักค่าจ้างและเงินอื่นใดดังกล่าวเพื่อชำระ

หนี้สินสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นจำนวนเกินร้อยละสิบของ เงินที่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับ และมีสิทธิหักรวมกับเงินอื่นตาม (๒) (๓) (๔) และ (๕) แล้วเกินหนึ่งในห้าของเงินที่ลูกจ้าง มีสิทธิได้รับ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้กำหนดจำนวน เงินขั้นต่ำไว้ว่าเมื่อหักชำระแล้วต้องเหลือค่าจ้างหรือเงิน อื่นใดเพียงใด และไม่ได้กำหนดว่าหนี้สินของสหกรณ์ ออมทรัพย์ต้องเป็นหนี้สินโดยตรงของลูกจ้างที่เกิดขึ้น แล้วในขณะที่ลูกจ้างทำหนังสือให้ความยินยอมแต่ขณะ นายจ้างหักเงินเดือนค่าจ้างหรือเงินอื่นใดนั้นลูกจ้าง ต้องมีหนี้ที่ต้องชำระแก่สหกรณ์ออมทรัพย์ ก. แล้ว

คดีนี้ โจทก์ซึ่งเป็นลูกจ้างทำหนังสือยินยอม ถึงจำเลยว่า ตามที่โจทก์ได้ค้าประกันเงินกู้สามัญให้แก่ นาย จ. ผู้กู้จำนวน ๘๑๗,๙๖๒.๙๘ บาทนั้น หากโจทก์ ในฐานะผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบชำระหนี้แก่สหกรณ์ ออมทรัพย์ ก. แทนผู้กู้ตามสัญญาค้าประกัน โจทก์ ยินยอมให้จำเลยหักเงินเดือนค่าจ้างหรือเงินอื่นใดที่ ถึงกำหนดจ่ายแก่โจทก์เพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันที่มี ต่อสหกรณ์ให้แก่สหกรณ์ตามจำนวนที่สหกรณ์แจ้งไป จนกว่าหนี้หรือภาระผูกพันนั้นจะระงับสิ้นไป โดยให้หักเงิน ดังกล่าวและส่งเงินที่หักไว้คืนให้แก่สหกรณ์โดยพลัน โดย ไม่ต้องฟ้องร้องแต่อย่างใด โดยโจทก์ยินยอมให้หักได้

(๑) ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์.

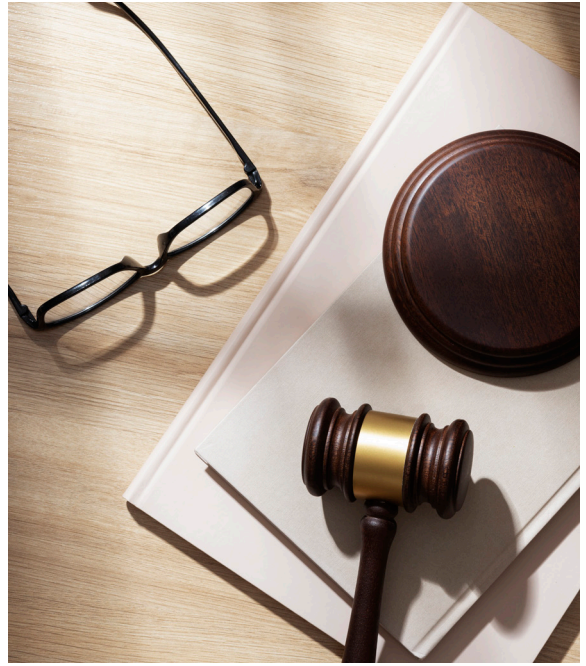
(๒) ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์, กรรมการดำเนินการ สหกรณ์ออมทรัพย์ศาลยุติธรรม จำกัด.

(๓) หัวหน้ากลุ่มกฎหมาย สหกรณ์ออมทรัพย์ศาลยุติธรรม จำกัด

(๔) นิติกร สหกรณ์ออมทรัพย์ศาลยุติธรรม จำกัด

เกินกว่าร้อยละสิบ และให้หักรวมกับรายการหักอื่น ๆ ได้เกินกว่าหนึ่งในห้าของเงินที่โจทก์มีสิทธิได้รับตาม กำหนดเวลาการจ่ายเงินดังกล่าวเห็นได้ว่าจะขณะโจทก์ ทำหนังสือยินยอมดังกล่าว หนี้เงินกู้ระหว่างผู้กู้กับ สหกรณ์ออมทรัพย์ได้เกิดขึ้นโดยสมบูรณ์แล้ว และ โจทก์ในฐานะผู้ค้ำประกันมีความผูกพันต่อสหกรณ์ ออมทรัพย์ ซึ่งเป็นผู้ให้กู้ว่าจะชำระหนี้แทนหากผู้กู้ ผิดนัดไม่ชำระหนี้ การที่โจทก์ทำหนังสือยินยอมดังกล่าว เป็นการ *สละสิทธิ* ให้ออมทรัพย์ให้ผู้ชำระหนี้ก่อนตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๘^(๕) โดยโจทก์ ยินยอมชำระหนี้แทนผู้กู้ ผู้กู้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ด้วยการ ให้จำเลยหักเงินเดือน ค่าจ้าง หรือเงินอื่นใดที่ถึงกำหนด จ่ายเพื่อชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ ก. เป็นจำนวน เกินร้อยละสิบของเงินที่โจทก์มีสิทธิได้รับจากจำเลยได้ และให้หักรวมกับรายการหักอื่น ๆ เกินกว่าหนึ่งในห้าของ เงินที่โจทก์มีสิทธิได้รับได้ อันเป็นการให้ความยินยอม เป็นหนังสือไว้ล่วงหน้า ตามประกาศคณะกรรมการ รัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เรื่องมาตรฐานขั้นต่ำของสภาพ การจ้างในรัฐวิสาหกิจ ฯ ข้อ ๓๑ วรรคสอง ดังนี้ เมื่อผู้กู้ ผิดนัดไม่ชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ ก. โจทก์ จึงมีหนี้ที่ต้องชำระในฐานะผู้ค้ำประกันให้แก่สหกรณ์ ออมทรัพย์ ก. แล้ว จำเลยจึงมีสิทธิหักเงินเดือนค่าจ้าง ของโจทก์เพื่อชำระหนี้เงินกู้แทนผู้กู้ในฐานะที่โจทก์เป็น ผู้ค้ำประกันให้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ ก. ตามหนังสือ ยินยอมดังกล่าวได้ นอกจากนี้จำเลยหักเงินเดือนค่าจ้าง หรือเงินอื่นใดของโจทก์เพื่อชำระหนี้เงินกู้ยืมแทนผู้กู้ ในฐานะที่โจทก์เป็นผู้ค้ำประกันแล้ว ยังหักเพื่อชำระค่าหุ้น ของโจทก์และหนี้เงินกู้ในฐานะที่โจทก์เป็นผู้กู้ด้วย โจทก์ ย่อมทราบในขณะที่ทำหนังสือยินยอมว่าเมื่อผู้กู้ที่โจทก์ ค้ำประกันผิดนัดไม่ชำระหนี้ โจทก์ในฐานะผู้ค้ำประกันต้อง ถูกหักเงินเดือนค่าจ้างหรือเงินอื่นใดเพื่อชำระหนี้แทน ซึ่งโจทก์สามารถคาดหมายได้ว่าเมื่อหักแล้วเงินเดือน ค่าจ้างหรือเงินอื่นใดจะเหลือเพียงพอแก่การดำรงชีพได้ หรือไม่ ดังนั้น การที่จำเลยหักเงินเดือนค่าจ้างหรือเงิน อื่นใดของโจทก์เพื่อชำระหนี้ดังกล่าวแล้วคงเหลือเงิน ไม่เพียงพอที่โจทก์สามารถดำรงชีพได้ หรือบางเดือน เหลือศูนย์บาทจึงเกิดจากการกระทำของโจทก์เอง

ส่วนที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๒ บัญญัติว่า ภายใต้อำนาจบังคับของบทบัญญัติแห่ง กฎหมายอื่น เงินหรือสิทธิเรียกร้องเป็นเงินของลูกหนี้ ตามคำพิพากษาต่อไปนี้ ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการ บังคับคดี ... (๓) เงินเดือนค่าจ้าง บำนาญ ค่าเช่าใช้

เงินสงเคราะห์ หรือรายได้อื่นในลักษณะเดียวกันของ พนักงาน ลูกจ้าง หรือคนงาน ... ที่นายจ้างหรือบุคคล อื่นใดได้จ่ายให้แก่บุคคลเหล่านั้น ... เป็นจำนวนรวมกัน ไม่เกินเดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท หรือตามจำนวนที่เจ้า พนักงานบังคับคดีเห็นสมควรนั้น เห็นว่า เป็นเรื่องในชั้น บังคับคดีซึ่งมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าเงินเดือน ค่าจ้างหรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกันตกอยู่ในความ รับผิดชอบแห่งการบังคับคดีหรือไม่ เพียงใด และเมื่อประกาศ คณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เรื่อง มาตรฐานขั้นต่ำของสภาพการจ้างในรัฐวิสาหกิจ ฯ ข้อ ๓๑ บัญญัติเกี่ยวกับการหักเงินเดือน ค่าจ้างและ เงินอื่นใดเพื่อชำระหนี้สินสหกรณ์ออมทรัพย์ไว้แล้ว จึงหาอาจนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ แพ่ง มาตรา ๓๐๒ วรรคหนึ่ง (๓) มาปรับใช้ในฐานะเป็น บทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔ วรรคสอง โดยให้ถือว่า จำนวนเงิน ๒๐,๐๐๐ บาทเป็นเงินเดือนค่าจ้างที่ต้อง คงเหลือภายหลังการชำระหนี้หรือให้ศาลเป็นผู้กำหนด จำนวนเงินคงเหลือได้ไม่

ส่วนระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการ หักเงินเดือนเงินบำเหน็จบำนาญข้าราชการเพื่อชำระหนี้ เงินกู้ให้แก่สวัสดิการภายในส่วนราชการและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗ ที่กำหนดว่าส่วนราชการผู้เบิกจะ หักเงินเดือนหรือเงินบำเหน็จบำนาญเพื่อชำระหนี้เงินกู้ ให้แก่สวัสดิการภายในหรือสหกรณ์ได้ต่อเมื่อบริหารการ

^(๕) มาตรา ๖๘๘ เมื่อเจ้าหนี้ทวงให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันจะขอให้เรียกลูกหนี้ชำระก่อนก็ได้ เว้นแต่ลูกหนี้จะถูกศาลพิพากษาให้เป็นคนล้มละลายเสียแล้ว หรือไม่ปรากฏว่าลูกหนี้ไปอยู่แห่งใดในพระราชอาณาเขต.

นั้นมีเงินเดือนสุทธิหลังจากหักชำระหนี้แล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ นั้น เห็นว่าเป็นระเบียบที่ออกโดยเฉพาะเพื่อใช้ปฏิบัติภายในหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ ไม่ได้ใช้บังคับแก่รัฐวิสาหกิจเช่นจำเลย นอกจากนี้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๒/๑ บทบัญญัติให้หน่วยงานของรัฐ หรือนายจ้างในสถานประกอบการ หรือหน่วยงานอื่นใด ที่สมาชิกปฏิบัติหน้าที่อยู่หักเงินเดือนหรือค่าจ้าง หรือเงินอื่นใดที่ถึงกำหนดจ่ายแก่สมาชิกนั้น เพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันอื่นที่มีต่อสหกรณ์ให้แก่สหกรณ์ ตามจำนวนที่สหกรณ์แจ้งไป จนกว่าหนี้หรือภาระผูกพันนั้นจะสิ้นไป โดยบทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้กำหนดจำนวนเงินเดือนค่าจ้างหรือเงินอื่นใดคงเหลือภายหลังหักชำระหนี้ไว้ การออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่า ในกรณีของรัฐวิสาหกิจก็ต้องออกระเบียบเป็นพิเศษโดยเฉพาะเช่นกัน หรือต้องแก้ไขประกาศคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เรื่องมาตรฐานขั้นต่ำของการจ้างในรัฐวิสาหกิจ ฯ ข้อ ๓๑ เสียก่อน ดังนั้นการที่จำเลยหักเงินเดือนค่าจ้างของโจทก์ชำระหนี้ในส่วนความรับผิดในฐานะผู้ค้ำประกันแทนผู้ค้ำประกันที่ผิดนัดให้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ ก. ซึ่งบางเดือนเงินเดือนค่าจ้างคงเหลือศูนย์บาท จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว^(๖)

(จักษ์ชัย เยพพิทักษ์ - กิตติพงศ์ ศิริโรจน์ - สมจิตร ทองศรี)

ข้อสังเกต

คดีนี้แม้จะเป็นคดีแรงงาน แต่คำพิพากษาศาลฎีกาเรื่องนี้เป็นข้อกฎหมายสำคัญเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์แจ้งให้นายจ้าง หรือหน่วยงานหักเงินเดือน หรือค่าจ้างของสมาชิกสหกรณ์ในฐานะเป็นลูกหนี้ไม่ว่าจะเป็นลูกหนี้ในฐานะลูกหนี้ชั้นต้น หรือลูกหนี้ผู้ค้ำประกัน ซึ่งเป็นการอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๒/๑ บัญญัติว่า เมื่อสมาชิกได้ทำความยินยอมเป็นหนังสือไว้กับสหกรณ์

ให้ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐ หรือนายจ้างในสถานประกอบการ หรือหน่วยงานอื่นใดที่สมาชิกปฏิบัติหน้าที่อยู่หักเงินเดือนหรือค่าจ้างหรือเงินอื่นใดที่ถึงกำหนดจ่ายแก่สมาชิกนั้น เพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันอื่นที่มีต่อสหกรณ์ให้แก่สหกรณ์ตามจำนวนที่สหกรณ์แจ้งไป จนกว่าหนี้หรือภาระผูกพันนั้นจะสิ้นไป โดยวรรคสอง บัญญัติว่า มีอาจจะถอนคืนการแสดงเจตนายินยอมได้ เว้นแต่สหกรณ์ให้ความยินยอม และวรรคสาม บัญญัติว่า การหักเงินต้องหักให้สหกรณ์เป็นลำดับแรกถัดจากหนี้ภาษีอากรและการหักเงินเข้ากองทุนที่สมาชิกต้องถูกหักตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และกฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองและสร้างเสถียรภาพแก่ระบบสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยบทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้กำหนดจำนวนเงินเดือนค่าจ้างหรือเงินอื่นใดคงเหลือภายหลังหักชำระหนี้ไว้การที่จำเลยนายจ้างหักเงินเดือนค่าจ้างของโจทก์ชำระหนี้ในส่วนความรับผิดในฐานะผู้ค้ำประกันแทน

(๖) คำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยไว้ในเวทีเดียวกันว่า สหกรณ์ออมทรัพย์แจ้งให้หน่วยงานของรัฐ หรือนายจ้างในสถานประกอบการ หรือหน่วยงานอื่นใด ที่สมาชิกปฏิบัติหน้าที่อยู่หักเงินเดือนหรือค่าจ้างหรือเงินอื่นใดที่ถึงกำหนดจ่ายแก่สมาชิกนั้น เพื่อชำระหนี้หรือภาระผูกพันอื่นที่มีต่อสหกรณ์ให้แก่สหกรณ์ตามจำนวนที่สหกรณ์แจ้งไปได้ ได้แก่ ก. ๔๕๔๑/๒๕๖๖ สภาพแห่งข้อหาและข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาตามคำฟ้องของโจทก์ ได้แก่ การที่จำเลย (สหกรณ์ออมทรัพย์ ศ.) หักเงินรายได้อาหารเดือนของโจทก์ในฐานะผู้ค้ำประกันไปชำระหนี้เงินกู้ที่นาย ณ. (ผู้กู้) ค้างชำระแก่จำเลยโดยไม่มีสิทธิเพราะโจทก์ไม่เคยให้ความยินยอมให้จำเลยหักเงินรายเดือนเพื่อชำระหนี้ตามพิธีรับสัญญาค้ำประกัน กับมีคำขอบังคับให้จำเลยคืนเงินที่หักไปดังกล่าวพร้อมดอกเบี้ยแก่โจทก์ และให้จำเลยระงับการเรียกเก็บเงินที่อ้างว่าเป็นเงินประกันภัยต่อไป เมื่อจำเลยให้การต่อสู้ว่าจำเลยมีสิทธิแจ้งให้เจ้าหน้าที่ส่วนคลังซึ่งโจทก์ปฏิบัติหน้าที่อยู่หักเงินรายได้อาหารเดือนของโจทก์เพื่อชำระหนี้ในฐานะผู้ค้ำประกันดังกล่าวตามข้อตกลงในสัญญาค้ำประกันและตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๒/๑ ประเด็นแห่งคดีจึงมีว่า ข้อตกลงในสัญญาค้ำประกันที่โจทก์ยินยอมให้จำเลยหักเงินเดือนได้มีผลใช้บังคับหรือไม่ จำเลยมีสิทธิแจ้งให้เจ้าหน้าที่ส่วนคลังหักเงินรายได้อาหารเดือนของโจทก์เพื่อชำระหนี้ในฐานะผู้ค้ำประกันหรือไม่ และจำเลยต้องคืนเงินให้แก่โจทก์ตามฟ้องหรือไม่ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ วินิจฉัยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยมีหนังสือบอกกล่าวโจทก์ภายในกำหนด ๖๐ วันแล้วหรือไม่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๖๖ จำเลยจึงไม่มีสิทธิแจ้งสำหรับการคลังให้หักเงินคืนโจทก์ จึงเป็นการวินิจฉัยไม่ตรงตามประเด็นในคำฟ้องอีกทั้งเป็นการวินิจฉัยเกินกว่าประเด็นที่ปรากฏในคำฟ้องอันเป็นการไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๒ ประกอบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ เมื่อปัญหานี้เป็นที่ยุติตามคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ภาค ๕ แล้วว่า ข้อตกลงที่ผู้ค้ำประกันยินยอมให้ผู้บังคับบัญชาหรือเจ้าหน้าที่ผู้จ่ายเงินได้ของหน่วยงานราชการของผู้ค้ำประกันหักเงินเดือน เงินรายได้อาหารเดือนเงินบำเหน็จ เงินบำนาญ รวมทั้งเงินประกันอื่นใดในทางราชการเป็นผู้จ่ายให้แก่ผู้ค้ำประกันเพื่อนำส่งชำระหนี้ที่ผู้ค้ำประกันจะต้องชำระแทนผู้กู้แก่จำเลย เป็นข้อตกลงที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งเป็นไปตามที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๒/๑ ให้อำนาจไว้ จึงมีผลใช้บังคับกันได้ โจทก์ย่อมต้องถูกผูกพันตามข้อตกลงดังกล่าว เมื่อนาย ณ. กระทำผิดวินัยร้ายแรงและถูกลงโทษไล่ออกจากราชการ มีผลให้ขาดจากการเป็นสมาชิกของจำเลย และไม่ชำระหนี้แก่จำเลย จำเลยมีสิทธิแจ้งให้เจ้าหน้าที่ส่วนคลังหักเงินรายได้อาหารเดือนของโจทก์เพื่อชำระหนี้ตามข้อตกลงในสัญญาค้ำประกันเงินกู้ดังกล่าวนี้ ซึ่งศาลจังหวัดร้อยเอ็ดคำพิพากษาให้โจทก์รับผิดชอบชำระหนี้ตามสัญญาค้ำประกันแก่จำเลย กรณีจึงเป็นเรื่องที่ต้องว่ากล่าวกันในชั้นบังคับคดีตามคำพิพากษาศาลจังหวัดร้อยเอ็ดดังกล่าวต่อไป ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ พิจารณามานับศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วยฎีกาของโจทก์ฟังไม่ขึ้น ฎีกาของจำเลยฟังขึ้น พิพากษากลับให้ยกฟ้อง.

ผู้กู้ที่ผิดนัดให้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ ก. ซึ่งบางเดือนเงินเดือนค่าจ้างคงเหลือศูนย์มาก จึงชอบด้วยกฎหมาย

ทั้งนี้ แม้สหกรณ์จะมีสิทธิหักเงินได้รายเดือนของสมาชิกชำระหนี้ที่มีต่อสหกรณ์ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๒/๑ และหนังสือให้ความยินยอมก็ตาม แต่การจะหักได้เป็นจำนวนไม่น้อยเพียงใดนั้นยังคงเป็นประเด็นปัญหา เนื่องจากหากพิจารณาพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ มาตรา ๔๒/๑ มิได้กำหนดจำนวนเงินขั้นต่ำคงเหลือในการหักชำระหนี้ต่อสหกรณ์ไว้ ดังนั้นเพื่อเป็นการคุ้มครองความมั่นคงของตัวลูกจ้างเอง ให้ลูกจ้างสามารถดำรงชีพอยู่ได้ เห็นควรให้นายจ้าง หรือหน่วยงานต้นสังกัดออกระเบียบเป็นพิเศษ โดยเฉพาะกำหนดจำนวนเงินคงเหลือภายหลังหักชำระหนี้ไว้ เช่น ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการหักเงินเดือนเงินบำเหน็จบำนาญข้าราชการเพื่อชำระหนี้เงินกู้แก่สวัสดิการภายในส่วนราชการและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗ ที่กำหนดว่าส่วนราชการผู้เบิกจะหักเงินเดือน หรือเงินบำเหน็จบำนาญเพื่อชำระหนี้เงินกู้ให้แก่สวัสดิการภายใน หรือสหกรณ์ได้ต่อเมื่อข้าราชการนั้นมีเงินเดือนสุทธิหลังจากหักชำระหนี้แล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ เป็นต้น

การหักเงินเดือน ค่าจ้างในส่วนความรับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกัน โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๒/๑ และหนังสือให้ความยินยอม ต้องอยู่ในบังคับบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๖ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดให้เมื่อลูกหนี้ผิดนัด ให้เจ้าหนี้นับหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกันภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด เจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ก่อนที่หนังสือ

บอกกล่าวจะไปถึงผู้ค้ำประกันมิได้..... ดังนั้นก่อนที่นายจ้างหรือหน่วยงานจะหักเงินเดือนส่งสหกรณ์ออมทรัพย์จะต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๖ วรรคหนึ่งก่อน หรือบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๘๖ วรรคหนึ่งใช้บังคับเฉพาะกรณีที่สหกรณ์ออมทรัพย์ประสงค์ใช้สิทธิฟ้องร้องคดีเท่านั้น ซึ่งกรณีตามปัญหานี้ยังมีได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดคดีของศาลฎีกา

อีกทั้งในประเด็นการหักเงินเดือน ค่าจ้าง หรือรายได้อื่นใดในลักษณะเดียวกันของข้าราชการในส่วนความรับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกันซึ่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๒/๑ อันเป็นกฎหมายเฉพาะได้บัญญัติวิธีการไว้เป็นพิเศษแล้ว หน่วยงานต้นสังกัดของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์จึงต้องส่งเงินเดือน ค่าจ้าง หรือเงินอื่นใดที่จ่ายจากส่วนราชการให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ซึ่งเป็นสวัสดิการของส่วนราชการนั้นตามจำนวนที่สหกรณ์ออมทรัพย์แจ้งไป จนกว่าหนี้หรือภาระผูกพันนั้นจะระงับสิ้นไป ไม่อยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๒ ซึ่งบัญญัติว่า "ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น เงินหรือสิทธิเรียกร้องเป็นเงินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาต่อไปนี้ ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี (๒) เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ บำเหน็จ เบี้ยหวัด หรือรายได้อื่นใดในลักษณะเดียวกันของข้าราชการ เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างในหน่วยงานราชการและเงินสงเคราะห์ บำนาญ หรือบำเหน็จที่หน่วยงานราชการได้จ่ายให้แก่คู่สมรสหรือญาติที่ยังมีชีวิตของบุคคลเหล่านั้น"

ภาษาอังกฤษสำหรับ ศึกษาค้นคว้า

วิเคราะห์ข้อสอบแปลไทยเป็นอังกฤษผู้ช่วยผู้พิพากษา
(สนามใหญ่) สอบวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๗

ดร. กนก จุลมนต์^(๑)

ข้อสอบครั้งนี้ได้นำนโยบายของประธานศาลฎีกา
ท่านปัจจุบันมาออกเป็นข้อสอบ ซึ่งนโยบายประธาน
ศาลฎีกาในปีที่ผู้เข้าสอบสอบเป็นหนึ่งในแหล่งข้อมูลที่
ผู้เข้าสอบต้องศึกษาและท่องให้ได้ ซึ่งในปีงบประมาณ
๒๕๖๗ นโยบายของประธานศาลฎีกามี ๔ ด้าน ได้แก่
๑. ที่พึ่ง (dependability) ๒. เทียบธรรม (fairness)
๓. เท่าเทียม (equality) และ ๔. ทันโลก (modernization)
ซึ่งนโยบายที่ถูกเลือกมาออกเป็นข้อสอบคือ ด้านที่ ๒
เที่ยงธรรม โดยในแต่ละด้านได้มีการขยายความ
(commentary) ให้รายละเอียดลงไปที่แสดงถึงแผน
ปฏิบัติการ (action plan) ไว้ด้วย โดยแต่ละด้านจะมีข้อ
ย่อยอีกด้านละ ๔ ข้อย่อย ซึ่งเป็นความตั้งใจของผู้ร่าง
นโยบายให้ท่านประธานศาลฎีกามีแผนงานที่จะทำเป็น
รูปธรรมและมีทิศทางที่จะดำเนินต่อไปในระยะเวลา ๑๒ เดือน
ให้ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมได้ทราบ
แนวนโยบายที่เน้นหรือให้น้ำหนัก

เมื่อพิจารณาข้อสอบก็จะพบว่า ผู้ออกข้อสอบ
ใจดี โดยกำหนดรายละเอียดคำถามเพียง ๒ ข้อย่อยแรก
จากทั้งหมด ๔ ข้อย่อย ไม่ได้ให้แปลทั้งหมดเนื่องจาก
จำนวนคะแนนการแปลไทยเป็นอังกฤษของข้อสอบผู้ช่วย
ผู้พิพากษานามใหญ่มีคะแนน ๕ คะแนน การจะให้แปล
ทั้งหัวข้อ ประโยคตั้งต้น ๑ ประโยค และข้อย่อยทั้ง ๔ ข้อย่อย
ก็ดูจะยากและโหดร้ายเกินไป ข้อสอบจึงถามผู้เข้าสอบเพียง
๒ ข้อย่อย เมื่อคำถามสั้น เกณฑ์การให้คะแนนในส่วนนี้
มีการกำหนดว่า หากแปลหัวข้อในบรรทัดแรกของคำถาม
คำว่า **'เที่ยงธรรม'** ว่า **'Fairness'** ได้ ผู้เข้าสอบก็ได้
๑ คะแนนแล้ว!!!

ในภาพรวมของข้อสอบ ข้อสังเกตหลักอยู่ตรงที่
รศคำตอบไม่ได้ตรงกับ version ที่แปลไว้โดยสำนักประธาน
ศาลฎีกา^(๒) (version 1/V.1) โดย V.1 ก็แปลได้ถูกต้อง
ครบถ้วน โดยเป็นการแปลแบบอมความหรือรวบความ

เพื่อให้เกิดความกระชับและสามารถนำไปใช้ต่อได้โดยง่าย
แต่การแปลตามรศคำตอบของข้อสอบ (version 2/V.2)
เลือกที่จะแปลให้ตรงกับข้อความที่เป็นนโยบายและข้อย่อย
ภาษาไทยแบบคำต่อคำ (word for word or verbatim) เพื่อ
ป้องกันการโต้แย้งรศคำตอบจากผู้รู้ต่างๆ ว่ารศคำตอบ
แปลไม่ตรงหรือไม่ครบถ้วนตามภาษาไทย ดังนั้น การแปล
ภาษาเป็นศิลปะ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการเลือกแปล
หรือเลือกใช้คำแปล สามารถถือว่าแปลถูกต้องได้มากกว่า
หนึ่ง version

บรรทัดที่สองของโจทย์เริ่มต้นว่า “ศาลยุติธรรม
เป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจตุลาการด้วยความบริสุทธิ์
ยุติธรรม”

V.1 แปลว่า “The Court of Justice shall exercise
the judicial power with integrity and fairness” หรือ
อาจจะแปลแบบ V.2 ว่า “The Court of Justice **is an**
organization which exercises the judicial power
with integrity and justice.”

จะเห็นได้ว่า V.2 มีการเติมคำว่า ‘...is an
organization...’ ลงไปเนื่องจากภาษาไทยมีคำว่า
‘...เป็นองค์กร...’ ข้อสังเกตเพิ่มเติมคือ V.1 exercise ไม่เติม-s
เนื่องจาก shall + verb ช่อง 1 ในขณะที่ V.2 ประธานของ
exercise คือ an organization ซึ่งเป็นนามเอกพจน์ กริยา
จึงต้องเติม-s เป็น exercises ซึ่งก็เป็นหลักไวยากรณ์เรื่อง
Agreement of Subject and Verb (ประธานและกริยา
ต้องสอดคล้องกัน)

นอกจากนี้ใน V.2 เลือกที่จะไม่ใช้คำว่า ‘fairness’
ซ้ำกับชื่อหัวข้อด้านที่สอง เนื่องจากภาษาไทยใช้คำว่า
‘เที่ยงธรรม’ และ **‘ยุติธรรม’** ซึ่งเป็นคนละคำ ดังนั้น ใน V.2
จึงใช้คำว่า **‘justice’** ไม่ใช่ ‘fairness’ ซ้ำ ทั้งที่ทั้งสองคำนี้
แท้จริงแล้วก็เป็น synonym กัน

^(๑) ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

^(๒) file:///C:/Users/COJ/Downloads/CJ%20Policy%202023%20-%202024%20e-book.pdf

ในส่วนข้อย่อยที่หนึ่ง “-เป็นหลักประกันแห่งสิทธิและเสรีภาพให้แก่ประชาชนทั้งทางแพ่งและทางอาญา”

วลี **‘เป็นหลักประกัน...’** V.1 ใช้คำว่า ‘ensure’ ส่วน V.2 ใช้คำว่า **‘guarantee’** ซึ่งทั้งสองคำเป็น synonym กัน ส่วนคำว่า **‘ประชาชน’** ใน V.2 พูดยในความหมายรวมบุคคลทุกคนจึงใช้คำว่า **‘people’** ในขณะที่ V.1 เน้นแต่ละคนในสังคมจึงใช้คำว่า **‘individual’**

คำว่า **‘สิทธิและเสรีภาพ’** ก็พบบ่อย ใช้ภาษาอังกฤษว่า **‘rights and liberties’** เป็นหลักไวยากรณ์ในเรื่องโครงสร้างขนาน (Parallel Structure/Parallelism) ในรูปของนามพหูพจน์ที่เชื่อมด้วยคำสันธาน ‘and’ ด้วย

วลี **‘ทั้งทางแพ่งและทางอาญา’** แสดงความหมายว่า ทั้งสองทาง แม้ไม่มีภาษาไทยคำว่า ‘ใน’ และคำว่า ‘ทั้งสอง’ ภาษาอังกฤษก็ยิ่งแปลว่า **‘in both civil and criminal cases’**

เมื่อ case เป็นนามนับได้ (countable noun) และมีจำนวนมากกว่าหนึ่ง จึงต้องเติม -s ต่อท้ายคำว่า case เป็น cases

ในส่วนข้อย่อยที่สอง “-พิจารณาพิพากษาอรรถคดีแพ่ง อาญา และชำนาญพิเศษด้วยความโปร่งใสไร้ซึ่งอคติ โดยบุคลากรที่มีความรู้เชี่ยวชาญพิเศษในกฎหมายและสาขาวิชาการต่างๆ ในแต่ละประเภทคดีซึ่งปฏิบัติหน้าที่ด้วยความภูมิใจและมีความสุขในการทำงานเพื่อประชาชน”

คำที่ใช้บ่อยมากคือ **‘พิจารณาพิพากษาคดี/อรรถคดี’** จะใช้ภาษาอังกฤษว่า **‘to adjudicate cases’** **‘ความโปร่งใส’** คือ **‘transparency’** ส่วน **‘ไร้ซึ่งอคติ’** คือ **‘without prejudice’**

จะเห็นว่า V.1 คำภาษาอังกฤษไม่ตรงกับภาษาไทย เพราะแปลรวมกันว่า adjudicate cases ในขณะที่ภาษาไทย

มีคำว่า คดีแพ่ง (คดี) อาญา และ (คดี) ชำนาญพิเศษ V.2 จึงแปลให้ครบถ้วน โดยในรูปคำตอบเขียนว่า **‘to adjudicate civil, criminal and specialized cases’** สังเกตต่อเนื่องว่า ภาษาอังกฤษจะมีการใช้เครื่องหมาย comma แต่ในคำภาษาไทยจะไม่ได้ใช้

ในส่วนข้อย่อยที่สองนี้ V.1 จะแปลเก็บข้อความภาษาไทยไม่ครบถ้วน โดยไม่ได้แปลคำว่า **‘...ในกฎหมายและสาขาวิชาการต่างๆ...’** ใน V.2 จึงแปลว่า **‘...in law and other disciplines...’**

วลี **‘ในแต่ละประเภทคดี’** V.1 กล่าวรวบว่า ‘for specific cases’ แต่ V.2 ใช้ **‘in each type of case’**

ส่วนวลี **‘ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ด้วยความภาคภูมิใจและมีความสุขในการทำงานเพื่อประชาชน’** มีความแตกต่างกันอยู่พอสมควรสำหรับ ๒ รูปแบบ V.1 แปลว่า “...and unwavering dedication to public service with pride...” ในขณะที่ V.2 ใช้ว่า **‘...in order to carry out duties with pride and pleasure in serving the public’**

ผู้เข้าสอบส่วนใหญ่แปลคำว่า **‘ความภูมิใจ’** ว่า ‘proud’ ซึ่งไม่ถูกต้อง ‘ความภูมิใจ’ เป็น ‘คำนาม’ **‘ต้องใช้คำว่า ‘pride’** ส่วน ‘proud’ แปลว่า ‘ซึ่ง/ที่ภาคภูมิใจ’ เป็น ‘คำคุณศัพท์ (adjective)’

คำว่า **‘ความสุข’** ผู้เข้าสอบส่วนใหญ่และคนทั่วไปก็ต้องคิดถึงคำว่า **‘happiness’** กันทั้งสิ้น แต่ผู้ออกข้อสอบต้องการเล่นคำพ้องตัวอักษรขึ้นต้น เมื่อคำว่า ‘ความภูมิใจ’ ใช้คำว่า ‘pride’ แล้ว คำว่า ‘ความสุข’ จึงเลือกใช้คำว่า **‘pleasure’** เพื่อให้ตัวอักษรขึ้นต้นเป็นตัว p เหมือนกับคำว่า pride ซึ่งก็เป็นความลึกซึ้ง/ลูกเล่นของผู้ออกข้อสอบ แต่หากผู้เข้าสอบตอบเพียง happiness ก็ถูกต้องแล้ว ไม่ได้ถูกหักคะแนนแต่อย่างใด

วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย : วิธีการตอบและตัวอย่าง

ข้อสอบเนติบัณฑิต ภาค ๒ สมัยที่ ๗๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๖
วิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (การบังคับคดี)

สรินทร์ ชัยภักดิ์ (๑)

คำถามข้อ ๗

ชั้นบังคับคดีแพ่งเรื่องหนึ่ง เจ้าพนักงานบังคับคดียึดที่ดินโฉนดเลขที่ ๗๘๙ ของจำเลยเพื่อขายทอดตลาดเอาเงินชำระหนี้ตามคำพิพากษาแก่โจทก์ เจ้าพนักงานบังคับคดีได้แจ้งการยึดให้แก่จำเลยและเจ้าพนักงานที่ดินแล้ว แต่เจ้าพนักงานบังคับคดีมิได้แจ้งการยึดให้แก่ธนาคารไทย จำกัด (มหาชน) เจ้าหนี้ผู้รับจำนองที่ดินไว้จากจำเลย หลังจากนั้นจำเลยได้นำที่ดินที่ยึดดังกล่าวให้ผู้ร้องเช่าเป็นเวลา ๓ ปี โดยทำหนังสือสัญญาเช่ากันเองระหว่างจำเลยกับผู้ร้อง

ให้วินิจฉัยว่า การยึดที่ดินของจำเลยโดยเจ้าพนักงานบังคับคดีมิได้แจ้งการยึดให้แก่ธนาคารไทย จำกัด (มหาชน) ผู้รับจำนองเป็นการชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และการเช่าที่ดินระหว่างจำเลยกับผู้ร้องจะใช้ยันแก่โจทก์หรือเจ้าพนักงานบังคับคดีได้หรือไม่

ธงคำตอบ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๑๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติถึงวิธีปฏิบัติการยึดอสังหาริมทรัพย์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา และตามวรรคสาม กำหนดว่า เมื่อได้แจ้งการยึดให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาและเจ้าพนักงานที่ดินแล้วให้ถือว่าเป็นการยึดตามกฎหมาย โดยมีได้ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจะต้องแจ้งการยึดให้แก่ธนาคารไทย จำกัด (มหาชน) เจ้าหนี้ผู้รับจำนองซึ่งเป็นบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีด้วย เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีได้แจ้งการยึดให้แก่จำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาและเจ้าพนักงานที่ดินแล้ว การที่เจ้าพนักงานบังคับคดียึดที่ดินของจำเลยจึงชอบด้วยกฎหมาย (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๓๘๓๕/๒๕๒๔)

การยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๑๕ บัญญัติให้มีผลดังต่อไปนี้ (๑) การที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ก่อให้เกิดโอน หรือเปลี่ยนแปลงซึ่งสิทธิในทรัพย์สินที่ถูกยึดภายหลังที่ได้ทำการยึดไว้แล้วนั้น หากอาจใช้ยันแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ไม่ การที่จำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษานำที่ดินออกให้ผู้ร้องเช่าภายหลังเมื่อการยึดที่ดินของจำเลยมีผลแล้ว ย่อมเป็นการก่อให้เกิดหรือเปลี่ยนแปลงซึ่งสิทธิในทรัพย์สินที่ถูกยึด การเช่าที่ดินจึงหากอาจใช้ยันแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ไม่ ตามบทกฎหมายดังกล่าว (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๐๒/๒๕๑๑)

หมายเหตุ

จากการตรวจข้อสอบข้อนี้ได้ข้อสังเกต ดังนี้

๑. ขอให้นักศึกษาเขียนตอบข้อสอบด้วยลายมือที่ผู้ตรวจข้อสอบอ่านออก โดยไม่จำเป็นต้องเป็นลายมือที่สวยงาม อันนี้เป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ได้คะแนนดี

๒. เกณฑ์การให้คะแนนข้อนี้ คือ ประเด็นแรก เรื่องที่เจ้าพนักงานบังคับคดีไม่แจ้งการยึดให้ผู้รับจำนองทราบส่งผลให้การยึดชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ๕ คะแนน และประเด็นที่สอง เรื่องการทำสัญญาเช่าที่ดินระหว่างจำเลยและผู้ร้องจะใช้ยันโจทก์หรือเจ้าพนักงานบังคับคดีได้หรือไม่ ๕ คะแนน แต่ส่วนใหญ่ผู้ศึกษาจะตอบประเด็นแรกอย่างละเอียด แล้วตอบประเด็นที่สองสั้น ๆ ไม่ครบถ้วนส่งผลให้ได้คะแนนในประเด็นที่สองน้อยตามไปด้วย ทั้ง ๆ ที่น้ำหนักคะแนนเท่ากัน

(๑) อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด, อนุกรรมการพิจารณามาตรฐานการศึกษา เนติบัณฑิตยสภา

๓. ประเด็นแรกนักศึกษาบางคนจะตอบผิดว่าการยึดไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนประเด็นที่สองนักศึกษาส่วนใหญ่บางคนจะตอบถูก (แต่ไม่ครบถ้วน) แต่นักศึกษาบางท่านก็ตอบประเด็นที่สองผิดตามประเด็นแรกไปด้วย เช่น เมื่อการยึดไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว จำเลยก็ย่อมสามารถทำสัญญาเช่ากับผู้ร้องได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เป็นต้น

๔. ข้อนี้เป็นข้อสอบกฎหมายวิธีสบัญญัติ ผู้แต่งข้อสอบไม่ได้เจตนาจะถามกฎหมายสารบัญญัติ เพราะฉะนั้นประเด็นที่สอง จึงไม่ได้มีเจตนาจะถามว่าการเช่าที่ดินเป็นระยะเวลา ๓ ปี โดยทำหนังสือสัญญาเช่ากันเอง ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

๕. ข้อสอบมีสองประเด็น ดังนั้นเมื่อตอบประเด็นที่สองควรขึ้นย่อหน้าใหม่ จะทำให้อ่านง่าย

๖. อย่าเขียนหรือทำสัญลักษณ์ในกระดาษคำตอบ ฉะนั้นนักศึกษาอาจถูกหักคะแนนได้ เช่น ไม่จำเป็นต้องใช้ปากกาแดงขีดเส้นใต้เน้นข้อความใดหรือขีดเส้นใต้เมื่อตอบคำถามข้อใดข้อหนึ่งเสร็จสิ้น เป็นต้น

๗. ควรใช้เลขอารบิกในการเขียนตอบมากกว่าเลขไทย เพราะการตอบข้อสอบโดยใช้ลายมือ เขียนเลขอารบิกจะอ่านง่ายกว่า

๘. ในการตอบไม่จำเป็นต้องเขียนคำถามซ้ำอีกครั้ง ผู้ตรวจข้อสอบไม่ได้ให้คะแนนในส่วนนี้ และจะเป็นการประหยัดเวลาทำข้อสอบของนักศึกษาด้วย

๙. ถ้าอยากได้คะแนนดี ๆ ต้องปรับข้อเท็จจริงที่คำถามให้มาเข้ากับข้อกฎหมายด้วย ไม่ใช่ฟันธงคำตอบไปเลยทีเดียว

๑๐. ถ้าเขียนเลขมาตรา (ที่ถูกต้อง) อาจได้คะแนนมากขึ้น

๑๑. “บทสรุปหรือข้อสรุป” จะเขียนหรือไม่ก็ได้ แต่ถ้ามีเวลาแนะนำให้เขียน

๑๒. อ่านคำถามให้ดี อย่าสับสนตัวละคร

๑๓. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ร้องคำตอบข้อนี้ อาจถึง ได้แก่

• คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๓๕/๒๕๒๔ วินิจฉัยว่า “เมื่อการยึดที่ดินพิพาทเป็นการยึดแต่ตัวตึก โดยไม่ได้ยึดรวมกับที่ดินที่ติดตั้งอยู่ด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมสำหรับอสังหาริมทรัพย์ เช่นนี้ได้แก่นายอำเภอหรือผู้ทำการแทน ดังนั้นเมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีทำการยึดที่ดินพิพาทและได้มีหนังสือแจ้งการยึดไปยังหัวหน้าเขตแล้ว ย่อมเป็นการเพียงพอที่จะถือได้ว่าการแจ้งให้เจ้าพนักงานที่ดินผู้มีหน้าที่ทราบแล้ว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๔ และย่อมมีผลตามมาตรา

๓๐๕ การที่จำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้โอนตึกพิพาทที่ถูกยึดแก่ผู้ร้องในภายหลัง จึงหาอาจใช้ยื่นแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ไม่”

• คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๐๒/๒๕๑๑ วินิจฉัยว่า “จำเลยเช่าห้องพิพาทภายหลังที่ห้องพิพาทถูกยึดในการบังคับคดีในคดีก่อนจากลูกหนี้ตามคำพิพากษาในคดีนั้น แม้โจทก์รับโอนห้องพิพาทจากผู้ซื้อในการบังคับคดีภายหลังที่จำเลยได้เช่าห้องพิพาทแล้ว ดังนั้นห้องพิพาทได้ถูกยึดและขายโดยไม่มีภาระเช่าติดไปด้วย จำเลยไม่สามารถอ้างการเช่าขึ้นยันโจทก์และเจ้าพนักงานบังคับคดีผู้ขายห้องพิพาทได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ เพราะการเช่าของจำเลยเป็นสิทธิที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ก่อให้เกิดขึ้นในทรัพย์สินภายหลังที่ถูกยึดแล้ว ผู้ซื้อและรับโอนต่อไป จึงได้ทรัพย์สินที่ซื้อไปโดยปลอดจากการเช่า จำเลยจะอ้างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๖๙ มาใช้ในกรณีนี้ไม่ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๕ ไม่ต้องคำนึงว่าจำเลยได้ทำสัญญาเช่าโดยสุจริตหรือไม่”

เคล็ด(ไม่)ลับ

ขณะที่ผู้เขียนคุมสอบเนติบัณฑิตครั้งล่าสุดนี้มีนักศึกษาขมขมถามว่าคำถามประเด็นหนึ่งผิดหรือไม่ ผู้เขียนอ่านแล้วก็เห็นว่าปกติไม่ได้ผิดอะไร จึงตอบนักศึกษาไปว่าให้ตอบคำถามไปตามความเห็นของนักศึกษา หากคำถามผิดจริงจะมีการแจ้งให้นักศึกษาผู้เข้าสอบทราบเป็นทางการหน้าชั้นอีกครั้งหนึ่ง (ซึ่งสำหรับครั้งนี้ก็ไม่ได้มีการดำเนินการดังกล่าว)

บทความเรื่อง

มิตินทางกฎหมายของสงกรานต์ในประเทศไทย ประเพณีปีใหม่ไทย

เอกพงษ์ สารน้อย^(๑)

ก่อนอื่นขอแสดงความยินดีกับคนไทยที่ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก ได้พิจารณาประกาศให้ “สงกรานต์ในประเทศไทย ประเพณีปีใหม่ไทย” (SONGKRAN IN THAILAND, TRADITIONAL THAI NEW YEAR) ขึ้นบัญชีเป็นรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ ค.ศ. ๒๐๒๓ ในการประชุมของยูเนสโก ครั้งที่ ๑๘ วันพุธที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๖ ณ เมืองคาเซน สาธารณรัฐบอตสวานา ซึ่งถือว่าเป็นรายการลำดับที่ ๔ ของประเทศไทย ที่ยูเนสโกได้ขึ้นบัญชีรายการต่อจาก โขน หนวดไทย และโนรา

โดยยูเนสโกได้กล่าวถึงสงกรานต์ในประเทศไทย ได้อย่างน่าสนใจว่า^(๒) สงกรานต์เป็นประเพณีปีใหม่ไทย เป็นเทศกาลที่เกิดขึ้นในช่วงกลางเดือนเมษายน ระหว่างฤดูแล้งหลังการเกี่ยวข้าว พอเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จก็จะมี การเฉลิมฉลองของผู้ชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ดังนั้นชาวไทย หลาย ๆ คนก็จะกลับมารวมตัวกันกับครอบครัว ณ ภูมิลำเนาของพวกเขา สร้างความมีชีวิตชีวาของชุมชน ขึ้นมาใหม่และฟื้นฟูเชื่อมโยงกับสิ่งศักดิ์เพื่อเป็นการ ให้เกียรติกับบรรพบุรุษ ผู้อาวุโส และสิ่งศักดิ์ในทางศาสนา ด้วย โดยชาวไทยจะมีประเพณีการรดน้ำผู้ใหญ่ ถือเป็น กิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับคนเฒ่าคนแก่เรียกได้ว่า เป็นสัญลักษณ์ของการชำระล้างให้เกียรติและปรารถนาดี ต่อผู้อาวุโส คำว่าสงกรานต์นั้นมาจากภาษาสันสกฤต แปลว่าก้าวเข้าไปหรือเข้าไป และอาจอิงไปยังถึง ดวงอาทิตย์ที่กำลังเคลื่อนเข้าสู่ดวงใหม่ด้วยการเข้า ถึงกลุ่มดาวราศีเมษเป็นอันดับแรก ตามโหราศาสตร์นี่เป็น การส่งสัญญาณถึงการเริ่มต้นใหม่ในทุกปี

ประเพณีสงกรานต์จะเป็นการชำระล้างสิ่งที่ไม่ดี ออกไปในปีที่ผ่านไปและเป็นการต้อนรับสิ่งที่ดีในปีใหม่

หรือที่เรียกตามภาษาสากลก็คือ การต้อนรับปีใหม่นั้นเอง ความเชื่อของตำนานไทยอันโด่งดังก็คือ เกี่ยวข้องกับ เรื่องโหราศาสตร์ที่มีสตรี ๗ คน พวกเขาแต่ละคนก็จะ เป็นตัวแทนของแต่ละวัน ตามประเพณีจึงมีการประกวด นางนพมาศที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมนี้จะมีพาเหรดประจำ ชุมชนในแต่ละท้องถิ่นที่มีผู้หญิงนั่งอยู่ข้างบนนั้น แต่ตัว สวยงามราวกับนางฟ้า รวมไปถึงขบวนรถที่มีการตกแต่ง ประดับประดามากมาย ถึงแม้ว่าประเพณีในแต่ละท้องถิ่น ของประเทศจะมีความแตกต่างกันบ้าง แต่ชุมชนท้องถิ่น ก็จะปฏิบัติคล้าย ๆ กันโดยประเพณีที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น นี้ จะมีจุดศูนย์รวมอยู่ที่ บ้าน วัด และชุมชน ซึ่งในวันนั้นจะ มี การใช้น้ำเป็นสัญลักษณ์ นี่เป็นสัญญาณแห่งความเคารพ และนับถือรวมไปถึงเป็นสัญญาณแห่งความสดชื่นของ ชุมชน ระยะเวลาของประเพณีนี้ใช้เวลา ๓ - ๗ วัน ซึ่งได้รับ การยอมรับในระดับประเทศ ตามแต่ละท้องถิ่น โดยการ เริ่มต้นในวันแรกนั้น ทุกคนจะกลับมที่บ้านของเขามาพบกับครอบครัว ชุมชน แล้วก็รวมตัวกันทำความสะอาด พร้อมกับตกแต่งบ้าน รวมไปถึงสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ที่ทุกคนใช้งานร่วมกันเพื่อที่จะเตรียมพื้นที่เอาไว้ให้ผู้อาวุโส ที่บรรดาคนหนุ่มคนสาวและคนในหมู่บ้านเคารพนับถือ ได้รับการรดน้ำขอพร ขอภัยและให้คำอวยพรด้วยการ

(๑) กรมการนิติบัณฑิตยศ

(๒) Unesco.org [Online], available URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/songkran-in-thailand-traditional-thai-new-year-festival-01719>, 2024 (April, 16).

เทน้ำสะอาดลงบนมือ โดยเหล่าคนหนุ่มสาวจะรดน้ำที่ผสมดอกไม้และเครื่องหอมไว้ที่มือหลังจากนั้นก็จะมอบพวงมาลัยดอกไม้เล็ก ๆ ประเพณีสงกรานต์ถือเป็นวัฒนธรรมเกี่ยวกับศาสนาพุทธมาเป็นระยะเวลายาวนาน และเป็นศูนย์กลางชีวิตของชุมชนในประเทศไทยจะเห็นได้จากการมีคนมากมายรวมตัวกันในวัดทำความสะอาดพื้นที่ส่วนกลางและตกแต่งด้วยงานหัตถกรรมท้องถิ่นแบบดั้งเดิมรวมไปถึงเครื่องประดับต่าง ๆ ที่เหล่าคนที่ไม่เยี่ยงชมที่วัดก็ได้นำติดตัวไปเพื่อประดับตกแต่งสถานที่ในระหว่างที่อยู่ในวัดนั้นก็จะมีการทำบุญถวายสิ่งต่าง ๆ ให้แด่พระภิกษุแล้วก็สงน้ำพระพุทธรูป หลาย ๆ คนก็จะนำทรายมาเทไว้ในบริเวณวัด แล้วมีการตกแต่งปั้นเป็นรูปต่าง ๆ เช่น เจดีย์ หลังจากนั้นก็ถวายให้แล้วแต่ตัวไป เพื่อนำทรายไปก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ในวัดต่อไป มีบางครอบครัวก็นำอัฐิของบรรพบุรุษมาทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศล โดยจะมีพระภิกษุคอยสวดทำพิธีทางศาสนาให้ และขณะเดียวกันก็จะมีคนบางกลุ่มที่มีฝีมือในการทำอาหารจะมาร่วมกันปรุงอาหารซึ่งเป็นอาหารพิเศษเฉพาะท้องถิ่นอันเป็นการร่วมกันของชุมชนเพื่อจะแจกจ่ายให้กับเพื่อนบ้านและถวายพระภิกษุหลังจากนั้นจะมีการนำพระพุทธรูปองค์ใหญ่ออกมาโดยมีการช่วยกันรดน้ำพระพุทธรูปองค์นั้นที่นำออกมาจากวัดเพื่อให้ประชาชนสงน้ำพระพุทธรูป และประชาชนก็จะมีการสาดน้ำกันด้วยสบูกล้านานเมื่อถึงเวลาเย็นก็จะมิงงานเฉลิมฉลองในแต่ละชุมชนและทั่วประเทศไทยแต่ละงานก็จะมีสีสันสวยงามมีทั้งละครพื้นบ้านและวัฒนธรรมการแสดง บางพื้นที่ก็จะมีการแต่งกายด้วยชุดโบราณและทำการรำร่ายตามลานกว้างหรือท้องถนน บางพื้นที่ก็มีการปิดถนนเพื่อฉลองสงกรานต์ทำให้บนถนนเต็มไปด้วยชีวิตชีวา โดยปกติการสาดน้ำในช่วงนี้ทุกคนจะเข้าใจจึงไม่มีการขุ่นเคืองกัน

ประเพณีสงกรานต์ในประเทศไทยจึงมีการสืบทอดกันอย่างยาวนานโดยการสนับสนุนของรัฐบาลจึงเกิดกิจกรรมมากมายในประเทศไทย และที่สำคัญชุมชนในแต่ละท้องถิ่นต่างช่วยกันเป็นอย่างดีในการจัดเทศกาลนี้สงกรานต์จึงเป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทยอย่างแท้จริงแม้ว่าประเทศไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยก็ตามแต่คนทุกช่วงวัยยังคงสืบทอดประเพณีสงกรานต์จากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น ประเพณีสงกรานต์ของประเทศไทยจึงเป็นวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงในระดับโลก และเป็นเทศกาลที่ได้รับการยอมรับจากผู้คนทั่วโลกเช่นกัน และนี่คือประเพณีปีใหม่ไทย

ในอดีตกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้มีการประกาศให้ประเพณีสงกรานต์ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติเมื่อปี ๒๕๕๔ สาขาแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี และเทศกาล (ประเภท งานเทศกาล) ต่อมาได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ ในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๙ ได้กำหนดถึงมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้ขึ้นบัญชีเป็นรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติไว้ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ไว้ว่า “ให้บรรดามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่กระทรวงวัฒนธรรมได้ประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไว้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัตินี้”^(๓)

ทำให้ “ประเพณีสงกรานต์” ที่ได้มีการขึ้นบัญชีรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติเมื่อปี ๒๕๕๔ นั้น ถือเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัตินี้โดยผลของกฎหมายทันที หากเมื่อเทียบ “ประเพณีสงกรานต์” ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ คำว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” หมายความว่า ความรู้ การแสดงออก การประพฤติปฏิบัติหรือทักษะทางวัฒนธรรมที่แสดงออกผ่านบุคคล เครื่องมือหรือวัตถุ ซึ่งบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชนยอมรับและรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งโดยอาจมีการปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของตน^(๔) จากคำนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมคือ ผลผลิตในการดำเนินชีวิตของชุมชนที่สร้างสรรค์ขึ้นก่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้และมีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นทำให้เกิดการพัฒนาเมื่อมีการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ยังคงอัตลักษณ์จึงเกิดความเคารพและอนุรักษ์วัฒนธรรมนั้นต่อไป

จะเห็นได้ว่า “ประเพณีสงกรานต์” ถือเป็นเทศกาลที่จัดขึ้นโดยชุมชนชาวไทยพุทธที่มีการแสดงออกถึงวิถีชีวิตของคนไทยในทุกภูมิภาคที่มีความหลากหลายด้านวัฒนธรรม ที่มีการสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งทั้งในระดับท้องถิ่น และในระดับชาติ โดยมีการพัฒนามาอย่างยาวนาน ดังนั้น “ประเพณีสงกรานต์”

(๓) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, มาตรา ๒๕.
(๔) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, มาตรา ๓.
(๕) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, มาตรา ๕ (๓).

จึงเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของคนไทยทั้งชาติ ประเภทแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาล^(๕) และปัจจุบันเมื่อได้รับขึ้นบัญชีเป็นรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมจากยูเนสโกแล้ว “ประเพณีสงกรานต์” นอกจากจะเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของคนไทยแล้วยังถือว่าเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติอีกด้วย

มีข้อสังเกตทางกฎหมายตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่ได้กำหนดอำนาจของคณะกรรมการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม^(๖) ให้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและให้ความเห็นชอบ **การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม**^(๗) ที่มีลักษณะกำหนดตามประกาศคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เรื่อง การกำหนดลักษณะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๖๐ จะต้องเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่อยู่ในประเทศไทยที่ยังมีการสืบทอดและปฏิบัติอยู่เป็นวิถีชีวิต มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ มีการบันทึกหลักฐานหรือสามารถอ้างอิงได้ และได้รับการยินยอมจากชุมชนให้ขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม^(๘) กฎหมายใช้คำว่า **การขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม** ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้^(๙) (Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage) ของยูเนสโกก็ใช้คำว่า Inventories ซึ่งหมายถึงการขึ้นบัญชีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้^(๑๐) ดังนั้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะในระดับภายในประเทศ หรือระดับนานาชาติแม้จะมีลักษณะใกล้เคียงกันแต่หากสามารถแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ที่แตกต่างก็สามารถขึ้นบัญชีรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมคู่กันได้ อาทิกรณียูเนสโกประกาศขึ้นบัญชี “ละครโขนกัมพูชา” (Lkhon Khol Wat Svay Andet) เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ต่อมายูเนสโกได้ขึ้นบัญชีรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “การแสดงโขนในประเทศไทย” (Khon masked dance drama in Thailand) ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการซ้ำซ้อนกันเพราะเป็นการขึ้นบัญชีรายการไม่ใช้การจดทะเบียนหรือการขึ้นทะเบียนที่จะส่งผลให้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียว

เมื่อเทียบกับกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาไม่ว่าจะเป็น พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ การได้รับความคุ้มครอง สิทธิบัตรการประดิษฐ์ สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ หรืออนุสิทธิบัตร เชื้อนโขน การได้รับความคุ้มครองต้องมีการจดทะเบียน หรือพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๕๓ ก็เช่นกัน เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ประสงค์ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างครอบคลุมก็ต้องมีการจดทะเบียน และทั้งสองพระราชบัญญัติใช้คำว่า “จดทะเบียน” (Registration) การจดทะเบียนนั้นทำให้เจ้าของสิทธิบัตรหรือเจ้าของเครื่องหมายการค้าเป็นผู้มีสิทธิที่จะใช้สิทธิบัตรหรือใช้เครื่องหมายการค้านั้นแต่เพียงผู้เดียว (เว้นแต่จะโอนหรืออนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิ)

ปัจจุบันยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในการนำเสนอข่าวทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หรือช่องทางออนไลน์ว่ายูเนสโกได้พิจารณาขึ้นทะเบียนให้ “สงกรานต์ในประเทศไทย ประเพณีปีใหม่ไทย” เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ซึ่งความจริงต้องใช้คำว่าขึ้นบัญชีเป็นรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และสามารถขึ้นบัญชีรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมควบคู่กันได้หลายรายการ เพราะเจตนารมณ์ของยูเนสโกต้องการให้มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ได้รับการสงวนรักษาและมุ่งหวังให้มีการสร้างความร่วมมือในทางระหว่างประเทศ เพื่อสงวนรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นเครือข่ายความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการสงวนรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ทัศนัย นุญโยปษุภัมภ์, ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๑ กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด รุ่งเรืองการพิมพ์, ๒๕๖๑.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙.
- Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage.
- Unesco.org [Online], available URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/songkran-in-thailand-traditional-thai-new-year-festival-01719>, 2024.

(๕) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, มาตรา ๕.

(๖) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๙, มาตรา ๑๐ (๗).

(๘) ทัศนัย นุญโยปษุภัมภ์, ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด รุ่งเรืองการพิมพ์, ๒๕๖๑), หน้า ๑๗.

(๙) แปลโดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ต่อมาคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้มีมติ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ ให้ใช้ศัพท์คำว่า “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” แทนคำว่า Intangible Cultural Heritage ด้วยพิจารณาเห็นว่า “มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้” อาจจะทำให้เกิดความไม่ตรงกัน และเห็นว่าการใช้

ควรส่งเสริมทั้งมรดกวัฒนธรรม ที่จับต้องไม่ได้และที่จับต้องได้

(๑๐) Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage, Article 12 (Inventories).

ปรเมศวร์
อันรชุนุม ^(๑)

สวัสดีครับ สมาชิกจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาและผู้อ่านทุกท่าน

ขณะนี้ เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ (กองทุนพัชรกิติยาภาเพื่อการศึกษาภาคกฎหมาย) กำลังเปิดรับสมัครนักศึกษาภาคกฎหมายและผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายของไทย เพื่อสอบแข่งขันรับทุนพัชรกิติยาภาเพื่อการศึกษาภาคกฎหมาย ไปศึกษาวิชากฎหมายในระดับปริญญาโท ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยคอร์เนล (Cornell Law School) ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน ๑ ทุน ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป **จนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๗**

ผู้ที่สนใจสามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติม และดาวน์โหลดใบสมัครฯ ได้ที่ www.thethaibar.or.th กองทุนพัชรกิติยาภาเพื่อการศึกษาภาคกฎหมาย ครับ

เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยประธานศาลฎีกา ในฐานะนายกเนติบัณฑิตยสภา เป็นประธาน จะนำผ้าพระกฐินพระราชทาน ประจำปี ๒๕๖๗ จากกรมการศาสนาไปถวายพระสงฆ์จำพรรษา ณ วัดชัยพฤกษ์มาลา แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ในวันศุกร์ที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ เวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา

โอกาสนี้ ผมขอเชิญชวนสมาชิกเนติบัณฑิตยสภาและผู้มีจิตศรัทธาร่วมทำบุญในพิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทานฯ ประจำปี ๒๕๖๗ ดังกล่าว ได้ที่ แผนกการเงิน ชั้น ๒ อาคารเนติบัณฑิตยสภา (ในวันและเวลาราชการ) หรือโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากเพื่อเรียก ธนาकारออมสิน สาขา เดอะพาสซิโอ พาร์ค กาญจนภิเษก ชื่อบัญชี “**เนติบัณฑิตยสภา (กฐินพระราชทาน)**” เลขที่บัญชี **๐ ๒๐ ๓ ๙ ๓ ๓ ๒ ๕ ๖ ๔ ๐** ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปจนถึงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ และหากท่านใดมีความประสงค์จะขอใบอนุโมทนาบัตรเพื่อนำไปช่วยลดหย่อนภาษี กรุณาส่งหลักฐานการโอนเงินไปยังที่แผนกการเงิน กองคลัง เนติบัณฑิตยสภา โทร ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๒๔

สอบถามเพิ่มเติมได้ที่ ส่วนงานประชาสัมพันธ์เนติบัณฑิตยสภา โทรศัพท์ ๐ ๒๘๘๗ ๖๘๑๐

(๑) กรรมการเนติบัณฑิตยสภา, ประธานอนุกรรมการประชาสัมพันธ์ เนติบัณฑิตยสภา, ประธานคณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตภรณ์แห่งประเทศไทย, อัยการอาวุโส สำนักงานการสอบสวน สำนักงานอัยการสูงสุด

ข่าวเหตุมติบัณฑิตมณฑล

เลขาธิการสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาบรรยายความรู้ เกี่ยวกับการเรียนระดับเนติบัณฑิตแก่คณาจารย์และนักศึกษา จากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๗ **นายศักดิ์ ช่างรังษี** เลขาธิการสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา บรรยายความรู้เกี่ยวกับการเรียนระดับเนติบัณฑิตและมอบรวมจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา แก่คณาจารย์และนักศึกษาจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ ในโอกาสศึกษาดูงาน ด้านการเรียนการสอนของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาเพื่อเป็นแนวทางให้กับนักศึกษา ได้สมัครเป็นนักศึกษาของสำนักอบรมศึกษากฎหมาย ณ ห้องประชุม ชั้น ๔ อาคารเนติบัณฑิตยสภา

บรรณาธิการแดง

เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ ๒ เมษายน ๒๕๖๗
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน
ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม
ข้าพระพุทธเจ้า กองบรรณาธิการจุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภา

จุลสารข่าวเนติบัณฑิตยสภาฉบับนี้ ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ บทความ เนื่องจากปก เสนอเรื่อง “พระราชประวัติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี”, บทความ ปัญหาจากข้อหาหรือกฎหมายที่น่าสนใจ เสนอเรื่อง “หักกลบลบหนี้กับหลักประกันในสัญญาจ้างฉบับอื่นได้หรือไม่” โดย รวิทร์ ชัยภักดิ์รภักดิ์ กล่าวถึง มหาวิทยาลัยขอหาหรือว่า มหาวิทยาลัยมีสิทธิที่จะนำเงินหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาในสัญญาจ้างฉบับอื่นซึ่งเป็นเงินของผู้รับจ้าง มาหักกลบลบหนี้กับค่าปรับ ค่าเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายที่ผู้รับจ้างจะต้องชำระแก่มหาวิทยาลัยผู้ว่าจ้างตามสัญญาจ้างก่อสร้างถนนพร้อมทางเท้าได้หรือไม่อย่างไร, บทความ เจาะฎีกาเด่น เสนอเรื่อง “นายจ้างหักเงินผู้ค้าประกันส่งชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ได้ตามกฎหมายและสัญญา” โดย รังสิชัย บรรณกิจวิจารณ์, มนต์ชัย ชนินทรลีลา, สุกัญญา แซ่ตั้ง และ ณัฐกร ธรรมใจ กล่าวถึง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๙๘/๒๕๖๖, บทความ ภาษาอังกฤษสำหรับนักกฎหมาย เสนอเรื่อง “วิเคราะห์ข้อสอบแปลไทยเป็นอังกฤษผู้ช่วยผู้พิพากษา (สนามใหญ่) สอบวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๗” โดย ดร. กนก จุลมนต์, บทความ วิเคราะห์ข้อสอบกฎหมาย : วิธีการตอบและตัวอย่าง” โดย รวิทร์ ชัยภักดิ์รภักดิ์ เสนอเรื่อง “ข้อสอบเนติบัณฑิต ภาค ๒ สมัยที่ ๗๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๖” วิเคราะห์ คำถามข้อที่ ๗ วิชากฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (การบังคับคดี), บทความ เรื่อง “มิติทางกฎหมายของสงกรานต์ในประเทศไทย ประเพณีปีใหม่ไทย” โดย เอกพงษ์ สารน้อย กล่าวถึง ปัจจุบันยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในการนำเสนอข่าวทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หรือช่องทางออนไลน์ ว่ายูเนสโกได้พิจารณาขึ้นทะเบียนให้ “สงกรานต์ในประเทศไทย ประเพณีปีใหม่ไทย” เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ซึ่งความจริงต้องใช้คำว่าขึ้นบัญชีเป็นรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และสามารถขึ้นบัญชีรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมควบคู่กันได้หลายรายการ ฯลฯ ปิดท้ายด้วย “มุมน่ารู้” โดย ปฐมศรั อินทรขุมขุม

พบกันใหม่เดือนพฤษภาคม
กฤษฎา บุญยสมิต